ΕΤΟΣ Δ'. —ΤΟΜΟΣ Β'. —Αριθμὸς 15 Κων]πολις 1 Μαρτίου 1912

ΟΡΟΙ ΣΥΝΔΡΟΜΗΣ

ἐν Κων)πόλει Γρ. 30
ἐν ταῖς ἐπαρχίαις » 40
ἐν τῷ ἐξωτερικῷ Φρ. 10

ΧΡΟΝΙΚΑ

ΓΡΑΦΕΙΑ
ΚΟΥΡΣΟΥΝΛΟΥ ΧΑΝ
ΓΑΛΑΤΑ-ΚΩΝ|ΠΟΛΙΣ

Τὰ χειρόγραφα δὲν ἐπιστρέφονται

Ἕκαστον φύλλον Γρ 1.

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΝ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ ΚΑΙ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ Δ. ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ

Η ΚΑΛΟΜΟΙΡΑ

Ὅταν ἡ κερὰ Καλομοίρα — ὡς καὶ τὸ ὄνομα της ἤθελε νὰ εἰρωνευτῆ μὲ τὴ δυστυχία της—κάθε ἀπομεσήμερο ἀφίνοντας τὸ ἐρημικό της τὸ σπίτι, περνοῦσε ἀπὸ τοὺς στενοὺς καὶ ἀκανόνιστους δρόμους τοῦ χωριοῦ γιὰ νὰ πάῃ κάτω στὸ μῶλο, στὴν πέρα-πέρα ἀγκωνὴ τοῦ λιμανιοῦ, τὰ μαγγόπαιδα παραιτοῦσαν εὐτὺς τὸ μπίκο τους καὶ τὶς ὁμάδες, τὸ κῶτσι καὶ τὰ κουμπιὰ καὶ ὅλα μαζί, σὰ μὲ σύνθημα, φώναζαν πειραχτικά:

— Ἡ τρελλή, ἡ τρελλή!

— Πάει πάλε νὰ περιμένῃ τὸ παιδί της....

— Νιὸς εἴμουνα καὶ γέρασα α α α!

— Κάν' του τὰ κόλλυβά του, κερὰ Καλομοίρα....

Κ' ἡ κερὰ Καλομοίρα τότε σταματοῦσε ἀπότομα, ἀκκουμποῦσε τὸ ραβδί της στὸ ἔδαφος, καὶ καμπουριασμένη, μισογυρνῶντας πίσω ἀπαντοῦσε μὲ κατάρες καὶ φοβέρες:

— Ἡ μάννα σας, μωρέ, νὰ κάνῃ τὰ δικά σας, ὄχεντρες!...

Τὰ μαγγόπαιδα δευτέρωναν τὰ πειράγματα τους μὲ γέλοια καὶ χειροκροτήματα κ' ἐκείνη κορώνοντας περισσότερο, φρενιασμένη πιὰ καὶ γρυλλίζοντας!

— Ἡ μαύρη γῆς σᾶς τρώει....

Ἔσκυφτε, ἔπαιρνε μιὰ πέτρα καὶ τήνε τίναζε κατὰ πάνω τους ἀδιαφορῶντας γιὰ τὸ ἀποτέλεσμα.

Κι' αὐτὴ ἡ ἱστορία γινότανε κάθε μέρα, μὰ χειμώνας εἴτανε, μὰ καλοκαίρι. Ἡ κερὰ Καλομοίρα περνοῦσε τοὺς στενοὺς κι' ἀκανόνιστους δρόμους τοῦ χωριοῦ, πάντα τοὺς ἴδιους, θαρρεῖς πὼς κάτι τήνε τραβοῦσε ἀπὸ ἐκεῖ νὰ περάσῃ, ν' ἀκούσῃ τὰ πειράγματα τῶν μαγγόπαιδων καὶ ν' ἀπαντήσῃ κι' αὐτὴ μὲ βλαστήμιες καὶ φοβέρες, κ' ὕστερα βαριά, βαριά, βλαστημῶντας πάντα, τρέμοντας ἀπὸ τὰ γερατειά, σερνάμενη σχεδόν, ξακολουθοῦσε τὸ δρόμο της. Κάτω, στὴν ἀγκωνὴ τοῦ σοκακιοῦ, στεκότανε, τῶν παιδιῶν οἱ φωνὲς δὲν ἀκούονταν πιά, ξανάρχιζαν ἀμέριμνα τὰ παιχνίδια τους, ξεχνοῦσαν πὼς πέρασε ἡ κερὰ Καλομοίρα καὶ τήνε πείραξαν καὶ τὰ πετροβόλησε. Ἀπὸ ἐκεῖ ξεστομοῦσε τὴν τελευταία της βλαστήμια, παίζοντας ἀπειλητικὰ τὸ ραβδί της καὶ κατέβαινε στὸ μῶλο. Στὸ μῶλο στεκότανε νὰ πάρῃ τὴν ἀνάσα της ἀγκωμαχῶντας. Κατόπι ἄφινε ἕνα βαθὺν ἀναστεναγμὸ κι' ἀνέβαινε σὲ μιὰ μεγάλη πέτρα, ποὺ φιλοῦσε τὶς ρίζες της τὸ κῦμα. Ἐκεῖ ἔκανε μὲ τὸ χέρι της ἀντήλιο, εἴτανε δὲν εἶταν ἥλιος καὶ ἀτένιζε πρὸς τὸ πέλαγος, τὸ σκληρὸ κι' ἄκαρδο πέλαγος, ποὺ δὲ δεχότανε στοὺς κόλπους του τὸ πλεούμενο, ποὺ πρόσμενε τόσα βασανισμένα τώρα χρόνια. Καὶ ἀτένιζεν, ἀτένιζεν ἀβάρετη ἡ ξερακιανὴ καὶ κοκκαλιάρα γριά, φορεμένη ἕνα μαῦρο μποξά, κιτρινιασμένο ἀπὸ τὴν πολυκαιρία, κ' ἔχοντας μισοσκεπασμένο τὸ λευκό της τὸ κεφάλι μ' ἕνα κουρελιασμένο φακιόλι, ἀπομεινάρι τῆς καλῆς της ἐποχῆς. Καὶ σὰν περνοῦσε κανένας διαβάτης συντοπίτης της τόνε ρωτοῦσε ἀπότομα, βαρέθηκε πιὰ ἡ δύστυχη νὰ παρακαλῆ.

— Θἄρτῃ τὸ πλεούμενο;

Κι' ὁ διαβάτης ξέροντας τὴν ἱστορία της ἀποκρινότανε:

— Θἄρτῃ, κερὰ Καλομοίρα, θἄρτῃ . . . ὑπομονή.

— Ἄχ! ὑπομονή! ἀπαντοῦσε ἐκείνη μὲ σπαραχτικὸ μουρμούρισμα καὶ γυρνοῦσε πάλε πρὸς τὸ ἄπονο πέλαγος.

Ὁ μακαρίτης ὁ καπετὰν Νικόλας, ὁ Μεσοχωρίτης, ὁ ἄντρας τῆς Καλομοίρας, τῆς εἶχε ἀφήσει τέσσερα παιδιά, δύο ἀγόρια καὶ δύο κορίτσια, καὶ διακόσια λιόδεντρα σὰν τὸν ἔφαε τὸ μαῦρο τὸ κῦμα. Ὁ σκληρὸς χαμὸς τοῦ ἀντρός της τὴν κατάβαλε πολύ. Χωρὶς σταυρό, χωρὶς παπᾶ, ἀμετάλαβος θάφτηκε στἄγριο βάθια τῆς θάλασσας. Μὰ ἡ συμφορά της, γίνηκε ἀλόγιστη, ὅταν ἔχασε τὰ τρία τὰ παιδιά της, τὸ ἕνα ἀγόρι καὶ τὰ δυὸ κορίτσια της, τὸ ἕνα πίσω ἀπ' τἄλλο. Εἶχε κλονιστῆ τὸ λογικό της κ' ἡ ζωή της εἶταν πιὰ ἕνα ἀδιάκοπο θλιβερὸ μυρολόγι. Ὅλες της οἱ προσπάθειες, ὅλες της οἱ φροντίδες πιὰ συγκεν-

τρωθήκανε στὸ μονάκριβο της τὸν Εὐθύμη. Μὰ κι' αὐτὸς σὰ γίνηκε δεκαπέντε χρονῶν, παλλικάρι πιὰ σωστὸ γιὰ νὰ δουλέψῃ στὸ πατρικό του τὸ χτῆμα καὶ νὰ ἐλαφρώσῃ τὴ μητέρα του, τοῦ ἦρτε ἡ ἰδέα, ἰδέα τῶν περισσότερων νέων τῆς ἐποχῆς ἐκείνης νὰ ξενητευτῇ. Συχνὰ ἔβλεπε συνομήλικους του νὰ μπαρκαρίζουνται γιὰ τὴν Ἀμερικὴ κι' ἄκουε πὼς στὴν πολιτεία αὐτὴ ὅσοι πήγαιναν πρόδευαν, τὸ χρυσάφι κυλιότανε στοὺς δρόμους, ὅπως τὸ καθαρὸ νερὸ στὸ δροσολουσμένο νησί τους. Ἡ Καλομοίρα ὅμως γιὸ πολὺν καιρὸ στάθηκε ἀδύνατο νὰ τοῦ δώσῃ τὴν ἄδεια νὰ μισέψῃ. Τῆς ἐρχότανε σὰ θάνατος ὁ μισεμὸς αὐτός, ξεκλήρισμα τῆς γενιᾶς της. Κ' ἔκλαιε πικρὰ μόνο ποὺ τὸ συλλογίζονταν. Ὁ Εὐθύμης ἔννοιωθε τότε τὸν ἑαυτό του φυλακισμένο καὶ ἐπίμενε περισσότερο στὴν ἰδέα του καρτερῶντας τὸν κατάλληλο καιρὸ νὰ φύγῃ. Ἤθελε ὅμως νὰ κάνῃ καὶ τὴν καρδιὰ τῆς μάννας του. Καὶ στὰ τελευταῖα τὴν ἔπεισε. Τῆς εἶπε πὼς θὰ γυρίσῃ γλήγορα, πὼς θὰ τῆς γράφῃ πολὺ συχνά, πὼς θὰ τῆς στέλνει καὶ παράδες γιὰ νὰ σιάξῃ τὸ σπίτι της. Καὶ ὅταν γυρίσῃ θὰ παντρευτῇ στὴν πατρίδα του καὶ δὲ θὰ ξαναφύγῃ. Ὅσο ὅμως καὶ νὰ τὴν ἔπεισε ὁ Εὐθύμης, ἡ Καλομοίρα δυσπιστοῦσε. Πολλοὶ τὰ εἶπαν αὐτὰ καὶ πολλοὶ δὲν τὰ ἔκαμαν.... Μὰ μήπως, νὰ ποῦμε καὶ τοῦ στραβοῦ τὸ δίκιο, ἔπρεπε ἐκείνη νὰ γίνῃ τώρα ἐμπόδιο στὴν πρόοδο τοῦ παιδιοῦ της; Φτωχὸς εἶταν ὁ τόπος τους καὶ φτωχοὶ οἱ συντοπίτες. Ἡ Καλομοίρα συλλογίστηκε, πολὺ συλλογίστηκε. Μέρες καὶ νύχτες δὲν κοιμήθηκε, ὥσπου ἕνα ξημέρωμα γυρίζει καὶ τοῦ λέει:

— Θὰ μοῦ στέλνῃς καὶ παράδες... Θὰ γυρίσῃς γλήγορα... Δὲ θὰ ξαναφύγῃς ἅμα ἔρτης;...

— Ὄχι, μάννα μου, ὄχι.

Ἐκείνη τόνε κοίταξε καλὰ μέσα στὰ μάτια. Ἡ δυσπιστία ξακολουθοῦσε νὰ τὴν κυριεύῃ καὶ ξαναεῖπε κάπως ἐπίσημα:

— Μοῦ λὲς ἀλήθεια;

— Ἀλήθεια, μάννα.

— Ἔχε τὴν εὐκή μου, ἀποκρίθηκε ἡ Καλομοίρα ἡσυχασμένη πιὰ πὼς ὁ μονάκριβος της θὰ κρατοῦσε τὸ λόγο του.

Καὶ μιὰ μέρα τόνε συνόδευσε ὡς τὸ μῶλο, στὴν πέρα, πέρα ἀγκωνὴ τοῦ λιμανιοῦ καὶ ὁ Εὐθύμης μπῆκε σὲ μιὰ βάρκα, μαζὶ μὲ μερικοὺς ἄλλους ποὺ ἔφευγαν κι' αὐτοὶ κι' ἀνοίχτηκε στὸ πέλαγο, χαιρετῶντας μὲ τὸ κόκκινο μαντήλι του. Ἡ Καλομοίρα ἀνεβασμένη σὲ μιὰ μεγάλη πέτρα τοῦ ἀπαντοῦσε κι' αὐτὴ μὲ τὸ μαντήλι της λέγοντας:

— Στὸ καλό, γυιόκα μου, στὸ καλό.

Καὶ ἀναφυλλητὰ ἔκοβαν τὴν καρδιακὴ εὐχή της.

Στὸ πέλαγος εἶταν ἀραγμένο ἕνα πελώριο σκάφος ἀκίνητο. Τὸ φῶς τῆς πολύπαθης Καλομοίρας εἶταν τόσο ἀδυνατισμένο ἀπὸ τὰ κλάμματα καὶ τὶς ἀπανωτὲς δυστυχίες, ὥστε δὲν μποροῦσε νὰ τὸ καλοξεχωρίσῃ. Εἶταν μπρατσέρα, εἶταν μπρίκι, μπουμπάρδα εἶτανε, δὲν μποροῦσε νὰ καταλάβῃ. Καὶ κάθησε στὸ μῶλο μαζὶ μ' ἄλλες γυναῖκες, ποὺ προσμένανε τὸ μισεμὸ τοῦ πλεούμενου. Μαζί του θὰ φεύγανε καὶ πολλὰ ὄνειρα τους, ἤρεμα καὶ ἁπαλά, σὰν τὸ κλῖμα τοῦ ὄμορφου νησιοῦ τους. Κλαμμένες διηγώντανε, τὸ τὶ μπορούσανε νὰ τραβήξουν οἱ δικοί τους, οἱ ἀρραβωνιαστικοί τους, οἱ ἀγαπητικοί τους, σένα τόσο μακρυνὸ ταξίδι. Θὰ περνούσανε τὸν ὠκεανό, τὸν ὠκεανὸ μὲ τὴν λευκὴ ὄψη, ποὺ φαίνεται ἀπὸ τὴν κορυφὴ τοῦ βουνοῦ. Μὰ παρηγοριώντανε γιὰ τὰ κέρδητα, ποὺ θἄκαναν ἐκεῖ κάτω, τὰ σημαδιακὰ ποὺ θὰ τοὺς ἔστελναν καὶ τὰ μεταξωτὰ φορέματα. Πρὶ μισέψουν τάμα τοὺς τὸ εἶχαν κάνει.

Καθὼς εἶταν ἔτσι, μαζωμένες οἱ γυναῖκες καὶ ἀτένιζαν τὸ πελώριο σκάφος καὶ φλυαροῦσαν, βλέπουνε νὰ βγαίνῃ, κατὰ τὸ δειλινό, ἕνας μαῦρος καπνὸς ἀπὸ τὸ πλεούμενο καὶ ἀκούουν μιὰ βοή, ποὺ ἔκανε νὰ τραντάξῃ ὁ κόσμος. Ὅλες μαζὶ ξαφνιστήκανε, μιὰ τρομάρα τάραξε τὸ αἷμα τους καὶ μερικὲς ἀσυναίστητα σηκώθηκαν. Ἡ Καλομοίρα ποὺ δὲν εἶξευρε τὶ συνέβαινε καὶ τρομαγμένη περισσότερο βλέποντας τὸ φόβο τῶν ἀλλωνῶν, ἔπιασε τὰ μαλλιά της καὶ πέταξε μιὰ δυνατὴ καὶ διαπεραστικὴ φωνή:

— Τὸ παιδί μου, τὸ παιδί μου!...

Τὴν περιτριγύρισαν ἀμέσως ὅλες οἱ ἄλλες λέγοντας ὅτι δὲν εἶναι τίποτα. Μερικὲς μάλιστα τὶς ἔπιασαν τὰ γέλοια.

— Τὸ παπόρι εἶναι, κερὰ Καλομοίρα... κι' ἄλλες φορὲς ἄκουσα ἐγὼ νὰ σφυρίζῃ σὰν εἴμουνα στὴ Σύρα.

Ἡ κερὰ Καλομοίρα καθησύχασε. Εἶταν τὸ παπόρι. Κι' αὐτὴ ἄκουσε νὰ μιλοῦνε γιὰ τὸ παπόρι, μὰ τώρα πρώτη φορὰ τὸ ἔβλεπε μπροστά της. Ρίχνει μιὰ ματιὰ στὸ πλεούμενο, ποὺ ξακολουθοῦσε νὰ βγάζῃ σύνεφα καπνοὺς ἀπὸ τὴ γωνιά του καὶ ὕστερα γυρνῶντας πρὸς στὶς συντοπίτισσες της, λέει:

— Παπόρι!... Καὶ τὸ βλογημένο τὸ παιδί, χάθηκαν τόσα πλεούμενα καὶ θέλησε νὰ κάνῃ ταξίδι μὲ παπόρι;... Ἔχουμε τόσα καΐκια στὸν τόπο μας.

Ἀπὸ τὴ σκληρὴ μέρα τοῦ μισεμοῦ τοῦ Εὐθύμη πέρασαν πολλοὶ μῆνες, περάσανε χρόνια. Μὰ ἡ ὑπόσχεσή του δὲ γινότανε. Οὔτε παράδες, οὔτε γράμμα λάβαινεν ἡ κερὰ Καλομοίρα νὰ διασκεδάσῃ λιγάκι τὴ μοναξιά της. Καθότανε μονάχη στὸ ἐρημικό της σπίτι, ποὺ τίποτα ἄλλο δὲν ἄκουε, παρὰ τὸ μονότονο χρίχρισμα τῆς γάτας, μιᾶς ἀσπρόμαλλης γάτας, μαρτύρισσας ὅλης τῆς ἱστορίας τῶν τελευταίων χρόνων τοῦ σπιτικοῦ της, καὶ συλλογιότανε καὶ πότε οἱ συλλογισμοί της καταλήγανε σὲ ὄνειρα πικρά, πότε γλυκά. Στὰ πικρά της τὰ ὄνειρα ἔβλεπε νὰ σφυρίζῃ ἕνα βαπόρι, ἕνα πελώριο βαπόρι, ποὺ δὲν τὸ ξαναντίκρυσαν τὰ μάτια της, καὶ ποὺ παράδερνε στάγρια κύματα τοῦ ὠκεανοῦ, ποὺ σὲ μιὰ ἄλλη ἐποχὴ ἀχόρταστα εἶχε καταπιεῖ τὸ μακαρίτη τὸν ἄντρα της, τὸν καπετὰν Νικόλα, τὸ Μεσοχωρίτη, ἱερὰ νἆναι τὰ λείψανά του, στὰ γλυκὰ ἔβλεπε τὸ ἴδιο τὸ βαπόρι νὰ κυλιέται στὸ γαληνιασμένο τὸν ὠκεανό, μετανοιωμένο γιὰ τὴν παλιὰ ἀδικία, ποὺ τῆς ἔκανε, νὰ μεταφέρῃ μακριά, σὲ ἡλιόλουστα μέρη, τὸ παιδί της εὐτυχισμένο καὶ τρισμακάριστο. Ἀλλὰ καμιὰ φορὰ κι' αὐτὸ γινότανε πολὺ συχνά, στὸ νοῦ της ἐρχότανε σὰν ἀστροπελέκι ἡ ἰδέα νὰ διῇ τὸ παιδί της, νὰ πάρῃ τουλάχιστο γράμμα του, νὰ μάθῃ τὰ διατρέχοντά του. Ἡ ἀγωνία της πιὰ δὲν μποροῦσε νὰ κρατηθῇ στὰ στενὰ ὅρια τοῦ στήθους της, ξεχειλιζότανε καὶ ἔκλαιεν, ἔκλαιεν ἀπαρηγόρητα. Ὕστερα κατέβαινε στὸ μῶλο κ' ἔβλεπε τὰ πλεούμενα ποὺ ἤρχονταν ἀπὸ τὸν Περαία κι' ἀπ' τὴ Σύρα. Κανένα ὅμως δὲν ἔφερνε τὸ γυιό της.... Ἔρημα πλεούμενα! Κάτι κακὸ θὰ γίνηκε στὸ παιδί της. Καὶ ρωτοῦσεν ὅποιον τύχαινε, πάντα ρωτοῦσε καὶ πάντα ἔπαιρνε τὴν ἴδια ἀπάντηση. Ἔτσι τὸ κάνουν ὅλοι. Σὰν πᾶνε στὰ ξένα ἡ εὐτυχία καὶ τὰ κέρδη δὲν ἀφίνουν νὰ θυμηθοῦν οὔτε τὸν τόπο τους, οὔτε τοὺς δικούς τους. Καὶ αὐτὴ ἡ κατάσταση, τῆς αἰώνιας ἀναμονῆς καὶ ἀγωνίας, ἐπίδρασε κακὰ στὸ μυαλὸ τῆς δύστυχης Καλομοίρας, ἐκνευριζότανε καὶ πολλὲς φορὲς καταντοῦσε σὲ μανία. Ὅλο τὸ χωριὸ ἤξευρε πιὰ πὼς ἡ κερὰ Καλομοίρα ὧρες, ὧρες εἶταν τρελλή. Καὶ κατέβαινε κάθε ἀπομεσήμερο—ἡ ἀνυπομονησία της τὴν ἔβαζε στὸ βάσανο αὐτὸ—κάτω στὸ μῶλο, στὴν πέρα, πέρα ἀγκωνὴ τοῦ λιμανιοῦ καὶ κοίταζε τὰ καράβια ποὺ πήγαιναν κ' ἤρχονταν. Πολλοὶ συντοπίτες της ἔφταναν ἀπὸ ταξίδι, ἀντάμωναν τοὺς δικούς τους, φιλιούντανε κι' ἄκουες κελαηδήματα χαρᾶς, μὰ τὸ δικό της τὸ παιδὶ δὲν ἔφτανε μαζί τους, κι' αὐτὴ δὲν μποροῦσε νὰ χαρῇ ὅπως χαίρουνταν οἱ ἄλλες. Καὶ ρωτοῦσε τὸν ἕνα καὶ ρωτοῦσε τὸν ἄλλον ἂν εἶδαν τὸ παιδί της πουθενά, ἐκεῖ κάτω στὴν Ἀμερική, ἂν ἄκουσαν τίποτις γι' αὐτό, ἀλλὰ πάντα λάβαινεν ἀρνητικὴ ἀπάντηση, ἄκουεν ἕνα ὄχι, ποὺ μ' ὅση συμπόνεση καὶ ἂν τόλεγαν, ὀρθωνότανε μπροστά της σὰν ἕνας πελώριος τοῖχος καὶ τῆς ἔκοβε τὴν ἐλπίδα, ποὺ γιὰ μιὰ στιγμή, στὴν ἐρώτησή της ἀπάνω. γιόμιζε τὰ στήθια της. Καὶ γυρνοῦσε τὸ βράδυ μονάχη, πικραμένη, κατακαμμένη στὸ σπίτι κ' ἔπεφτε στὸ κρεββάτι χωρὶς νὰ βάλῃ μπουκιὰ στὸ στόμα της οὔτε νερὸ νὰ δροσίσῃ τὰ πυρωμένα χείλια της—τὶ τὸ ἤθελε τὸ ψωμὶ καὶ τὸ νερό;—Κ' ἐκεῖ δὲν κοιμώτανε. Τὰ μάτια της εἶταν ἀνοιχτὰ καὶ πλανιώντανε στὸ ταβάνι. Καὶ ἔκλαιε καὶ δερνότανε ὅλες τὶς νύχτες—νύχτες ἀτέλειωτες καὶ σκοτεινὲς—καὶ σὰν καμμιὰ φορὰ τὴν ἔπαιρνε πονετικὸς ὕπνος, ἔβλεπεν ὄνειρα φριχτά. Ταραζότανε, ἀνατιναζότανε καὶ χειρονομῶντας παραμιλοῦσε:

— Τὸ παιδί μου.... Συχᾶστε κύματα.... Ὠκεανέ!

Σὰν πάλε τ' ὄνειρό της εἶταν καλό, ἀνατριχίλα χαρᾶς ἐτάραζε τὰ χείλια της, τὰ ζαρωμένα κι' ἀχρωμάτιστα χείλια της καὶ ψιθύριζε:

— Τὸ σπίτι εἶναι μικρό, παιδί μου, τὰ πλούτια σου πολλά.... Βλέπεις τὴ νύφη ποὺ σ' ἑτοίμασα;... Ἔλα, Διαμάντω, κοντὰ στὸν ἀραβωνιαστικό σου....

Τὴν ἄλλη μέρα, σὰν ξυπνοῦσε, κατέβαινε πάλε στὸ μῶλο. Ἡ ἐλπίδα της εἶταν ἀνίκητη πὼς στὰ τελευταία θὰ τήνε λυπότανε πιὰ ὁ Θεὸς καὶ θὰ ξημέρωνε τὴν εὐτυχισμένη μέρα τοῦ ἐρχομοῦ τοῦ Εὐθύμη. Κι' ἀνέβηκε στὴ συνηθισμένη πέτρα καὶ κοίταζε πρὸς τὸ πέλαγος, κάνοντας μὲ τὸ χέρι της ἀντήλιο γιὰ νὰ διῇ καλήτερα. Ἀλλὰ τίποτε. Ἕνα ἀπέραντο κενό, σὰν τὴ μοναξιά της, ξανοίγοντας μπροστά της, καὶ ρωτοῦσε τοὺς περαστικούς, πάντα ρωτοῦσε:

— Θἄρτῃ τὸ πλεούμενο, καλὲ ἄνθρωπε;

Καὶ οἱ περαστικοὶ τῆς ἀπαντοῦσαν στερεότοπα καὶ ἀδιάφοροι πιὰ στὴ λύπη της καὶ στὸν καημό της:

— Θἄρτῃ, κερὰ Καλομοίρα, θἄρτῃ.

Κ' ἔτσι περνοῦσαν τὰ χρόνια, χρόνια μαῦρα. Τὰ μαλλιὰ τῆς Καλομοίρας ἄσπρισαν, τὰ μάγουλα της ρουφήχτηκαν, τὰ δόντια της ἔπεσαν καὶ ἡ σιαγόνα χωρὶς κρέας πιὰ πλησίαζε πρὸς τὴ μύτη. Ἔμοιαζε περισσότερο πρὸς σκελετό, παρὰ πρὸς ἄνθρωπο. Τὸ μνημονικό της τόσο εἶχε πάθει, ποὺ πολλὲς φορὲς ἐνῶ βρισκότανε στὸ μῶλο, ξεχνοῦσε γιατὶ εἴτανε ἐκεῖ καὶ γιατὶ ἀτένιζε πρὸς τὸ πέλαγος. Καὶ στεκότανε ἐκεῖ σὰν ἄγαλμα, σὰ σκιάχτρο.

Μιὰ χειμωνιάτικη ὅμως μέρα ἡ κερὰ Καλομοίρα χαρούμενη κατέβηκε μ' ἄλλες γυναῖκες στὸ μῶλο. Εἶχεν ἔρτει μήνυμα ἀπὸ τὸν Περαία πὼς φτάνει στὸ νησὶ ἕνα καΐκι μὲ ταξιδιώτες ποὺ τοὺς πῆρε ἀπὸ τὸ βαπόρι τῆς Ἀμερικῆς. Εἶχε διεῖ καὶ στὸν ὕπνο της, πὼς θἄρτῃ δίχως ἄλλο τὸ ἀπόγιωμα τῆς αὐριανῆς ἡμέρας ὁ Εὐθύμης. Εἴτανε πιὰ βέβαιη πὼς θἄρτῃ. Τῆς τὸ εἶπε τὄνειρό της, ἔχουν καὶ μήνυμα ἀπὸ τὸν Περαία πὼς ἔρχεται καΐκι μὲ ταξιδιώτες ἀπὸ τὴν Ἀμερική. Εἶχε βάλει τὰ καλά της τὴ μέρα ἐκείνη, στολίστηκεν ὅπως μπόρεσε καλήτερα, κοίταξε καὶ στὸν καθρέφτη. Ἤθελε νὰ τὴν ἔβλεπε συγυρισμένη κι' ὄμορφη τὸ παιδί της. Ντροπῆς εἴτανε μ' ἐκεῖνα τὰ χάλια νὰ τὸ ἀγκαλιάσῃ καὶ νὰ τὸ φιλήσῃ, νὰ τὸ φιλήσῃ....

Καὶ περίμενε μαζὶ μὲ τὶς ἄλλες γυναῖκες, ἀνεβασμένες ὅλες στὴ μεγάλη πέτρα, ποὺ τῆς φιλοῦσε τὶς ρίζες τὸ κῦμα. Τὸ τρεχαντῆρι, ἕνα μεγάλο ὄμορφο

τρεχαντήρι μὲ λευκὰ πανιά, δὲν ἄργησε νὰ φανῇ, καβάτσαρε τὸν κ βο τοῦ νησιοῦ κ' ἦρτε κι' ἄραξε μεγαλόπρεπο κοντὰ στὸ μῶλο. Ἀπὸ μέσα ἕνα σωρὸ λευκὰ μαντήλια παίζανε. Βγάλαν κ' οἱ γυναῖκες τὰ δικά τους καὶ τὰ κινούσανε βιαστικὰ καὶ τρελλὰ στὸν ἀέρα, φωνάζοντας ὅλες μαζί :

— Καλῶς ὁρίσατε, καλῶς ὁρίσατε !

Τὶς μιμήθηκε κ' ἡ κερὰ Καλομοίρα, κινοῦσε κ' ἐκείνη τὸ μαντήλι της γλήγορα, γλήγορα, τὰ μάτια της λάμπανε κ' ἡ φωνή της πνιγότανε ἀπ' τὴ χαρά.

Σὲ λίγο οἱ ταξειδιώτες ἔβγαιναν ἕνας, ἕνας, δύο, δύο, μὲ τὸ βαρκὶ τοῦ τρεχαντηριοῦ. Ἡ κερὰ Καλομοίρα βαστῶντας τὴν ἀνάσα της προσπαθοῦσε νὰ γνωρίσῃ μέσα στοὺς ἐπιβάτες τὸν Εὐθύμη. Εἶχαν περάσει τόσα χρόνια καὶ τώρα θἄταν ἄντρας μεγάλος, μὲ μουστάκια καὶ μὲ γένεια, ποιὸς ξέρει. Μὰ δὲ γνώριζε κανένα. Ὅσοι ἔβγαιναν πλησίαζαν καὶ κά. ποιανα καὶ ἀρχίζανε τὰ φιλιὰ καὶ ἀρχίζανε τὰ κλάμματα. Σὲ λίγο ὅλοι οἱ ταξιδιώτες εἴτανε στὴ στεριὰ καὶ στὴν ἀγκαλιὰ ὁ καθένας τῆς μητέρας, τῆς ἀδελφῆς, τῆς γιαγιᾶς του. Κοντὰ στὴν ποθοπλάνταχνη τὴν Καλομοίρα δὲν ἦρτε κανείς Ἄρχισε νὰ τὴν πιάνῃ ἡ ἀγωνία, ἄρχισε νὰ τὴν πιάνῃ ἡ ἀπελπισία, φριχτή, ἀπαίσια καὶ ρώτησε :

— Ἔμεινε κανένας στὸ πλεούμενο ;

— Ὄχι, κερά μου, τῆς ἀπάντησαν.

Στὴν ἀπόκριση αὐτὴ ἔμεινε σὰν κεραυνοβολημένη. Ἔρριψε μιὰ ματιὰ σὲ ὅλους, μιὰ ματιὰ ἀγωνίας, μιὰ ματιὰ τρόμου, μπορεῖ νὰ πῇ κανείς. Τῆς ἔλεγαν ἀλήθεια ; Καὶ τοὺς κοίταξε καλά, καλά. Εἶδε τὴ χαρὰ τῶν γυναικῶν, τὴ λαχτάρα τους, εἶδε τὴ χαρὰ τῶν ταξιδιωτῶν καὶ μόνε αὐτὴ δὲν μποροῦσε νὰ χαρῇ. Ἔμεινε ξερή, ἀκίνητη πολλὴ ὥρα. Κανεὶς δὲν πρόσεχε σ' αὐτή. Ἡ χαρὰ ἡ γαλανὴ δὲν ἔβλεπε τὸν πόνο τὸ μαῦρο. Ἐξαφνα ὁ πόνος ὁ μαῦρος ταράζεται, κινιέται καὶ πετᾷ μιὰ στριγγή, μιὰ τρομερὴ φωνή.

— Ἄχ ! σκύλες, σκύλες !

Κ' ἔφυγε. Χάθηκε μέσα στοὺς στενοὺς κι' ἀκανόνιστους δρόμους τοῦ χωριοῦ.

Κ' ἡ κερὰ Καλομοίρα δὲν πῆρε τὸ δρόμο τοῦ σπιτιοῦ της. Ἡ μοναξιὰ ἐκεῖ τώρα θὰ τῆς φαινόνταν πιὸ μεγάλη, πιὸ σκληρή. Γύρισε ἀπὸ σοκάκι σὲ σοκάκι, τὴν ἐπείραξαν πάλε τὰ παιδιά, τὰ βλαστήμησε, τὰ πετροβόλησε καὶ ξαναπῆρε πάλε τὸ δρόμο τοῦ λιμανιοῦ, βαριά, βαριὰ κι' ἀκκουμπῶντας στὸ ραβδί της. Τὶ πήγαινε νὰ κάνῃ ἐκεῖ δὲν ἤξευρε, τὴν ὁδηγοῦσε ἡ συνήθεια. Κεῖνα ποὔγιναν πρὶ λίγη ὥρα ἀκόμη κάτω στὸ μῶλο, σχεδὸν τὰ ξέχασε, σὰν ὄνειρα γυρνοῦσαν στὸ νοῦ της, σὰν κατιτὶς ποὺ ἔγινε πρὸ χρόνια, σὰ μιὰ πολὺ παλιὰ ἀνάμνηση.

Καὶ κατέβηκε στὸ μῶλο, στὴν πέρα, πέρα ἀγκωνὴ τοῦ λιμανιοῦ. Ἐρημιὰ βασίλευε πιὰ ἐκεῖ. Τὸ χιόνι, ποὺ ἄρχισε νὰ πέφτῃ ψιλό, ψιλό, ἀνάγκασε τὸν καθένα νὰ πάῃ στὴ σπηλιά του. Κ' ἡ πολυπαθιασμένη ἡ Καλομοίρα ἀνέβηκε μὲ κόπο στὴ συνηθισμένη πέτρα καὶ βάζοντας τὸ χέρι στὸ μέτωπο κοίταζε πρὸς τὸ πέλαγος. Τίποτα δὲν φαινόνταν... Τὸ τρεχαντήρι, ποὺ ἔφερε τοὺς ταξιδιώτες, εἶχε κάνει πρὸ πολλοῦ πανιά.

Τὸ χιόνι ὅσον πήγαινε γινότανε πιὸ πυκνό. Ἡ κερὰ Καλομοίρα κουρασμένη κάθησε κάτω στὴν πέτρα.

Πέρασε πολλὴ ὥρα.

Εἶχε τὴν πεποίθηση πὼς θἄρτῃ πιὰ ὁ Εὐθύμης. Τὸ ὄνειρο της δὲν μποροῦσε νὰ τὴ γελάσῃ.

Καὶ πρόσμενε μὲ ὑπομονή.

Ἕνας ψαρᾶς φορτωμένος ἕνα μεγάλο πλεμάτι καὶ καταχιονισμένος πέρασε ἀπὸ κοντά της. Ἡ Καλομοίρα δὲν τὸ ἀντιλήφτηκε. Ὁ ψαρᾶς βλέποντας την κατασπρισμένην ἀπὸ τὸ χιόνι τῆς φωνάζει, χωρὶς νὰ κόψῃ τὸ δρόμο του.

— Ἔ ! κερὰ Καλομοίρα, θὰ παγώσῃς αὐτοῦ....

Ἡ Καλομοίρα τινάχτηκε, σὲ μιὰ στιγμὴ βρέθηκε ὄρθια καὶ ψιθύρισε :

— Παιδί μου, καλῶς ὥρισες, παιδί μου....

Μὰ στάθηκε, ἀναγνώρισε τὸν κὺρ Βασίλη τὸν ψαρᾶ κι' ἄλλαξε τόνο καὶ ρώτησε ὅπως ρωτοῦσε πάντα :

— Θἄρτῃ τὸ πλεούμενο ;

— Ἔ πιὰ καὶ σὺ μὲ τὸ πλεούμενο σου . . . ὁ κόσμος χαλνᾶ καὶ σὺ κοπανᾶς ἀγέρα.... Θἄρτῃ, θἄρτῃ . . . μά....

— Ὅλο θἄρτῃ, ὅλο θἄρτῃ . . . καὶ πότε λοιπὸν θἄρτῃ, νὰ πάψουν τὰ βάσανα μου . . . πρόστεσε μὲ σπαραχτικὴ φωνὴ ἡ Καλομοίρα.

— Πᾶνε, σοῦ λέω σπίτι σου καὶ θὰ παγώσῃς . . . ξαναεῖπε ὁ κὺρ Βασίλης ἀπὸ μακριά.... Ἴσως ἀπόψε ἔρχεται, ἴσως αὔριο.... Πᾶνε σπίτι σου, τὸ σούρουπο πλάκωσε....

Καὶ χάθηκε πίσω ἀπ' τὴ γωνιὰ τοῦ πρώτου σοκακιοῦ.

Ἡ κερὰ Καλομοίρα τὸν ἐκοίταζε ἀφηρημένα, μὲ μάτι ἀσάλευτο, πολλὴ ὥρα, ὥσπου γίνηκε ἄφαντος, ὕστερα γύρισε πάλε πρὸς τὸ πέλαγος, κάνοντας μὲ τὸ χέρι της ἀντήλιο. Τὸ χιόνι τόσο πύκνωσε, ὥστε σὲ μακρυνὴ ἀπόσταση δὲν μποροῦσε νὰ διῇ. Κάπου, κάπου, κανένας γλάρος περνοῦσε ἀπὸ κοντά της σὰ βέλος καὶ πήγαινε στοὺς πέρα βράχους νὰ κουρνιάσῃ.

Ἡ Καλομοίρα σκεφτότανε :

— Βέβαια θἄρτῃ . . . μοῦ τὸ εἶπε τὄνειρό μου, μοῦ τὸ λέει κ' ἡ ψυχή μου....

Σὲ κομμάτι πάλε σὰν ὀνειριασμένα.

— Ἀπὸ κεῖ θἄρτῃ τὸ πλεούμενο καὶ δῶ θἀράξῃ.

χρυσὸ θἄναι τὸ πλεούμενο κι' ἀργυρὴ ἡ βάρκα ποὺ θὰ τόνε βγάλῃ στὴ στεριά....

Στὴ σκέψη αὐτὴ ἔκανε μιὰ ἐλαφρὴ κίνηση, τὰ μάτια της ἀκτινοβόλησαν καὶ ψιθύρισε :

— Καὶ σὰ βγῇ στὴ στεριὰ θὰ τόνε φιλήσω, θὰ τόνε φιλήσω.... Θὰ τοῦ ρίξω τὸ μποξᾶ μου στὸν ὦμο νὰ μὴν κρυώσῃ . . . κάνει κρύο.... Καὶ θὰ τοῦ πῶ . . . καὶ θὰ τοῦ πῶ . . . γιατί, παιδί μου, δὲν ἤρχοσουν τόσον καιρό ;... Πέρασε πολὺς καιρός.... Δὲ θυμόσουνα τὴ μανίτσα σου ἐκεῖ στὸ μακρυνὸ ταξῖδι.... Ἔτσι τὸ ταξῖδι παίρνει τὸ νοῦ ;... Δὲν εἶναι καλὸ πρᾶμα, παιδί μου, τὸ ταξῖδι.... Τί μὲ κοιτάζεις ἔτσι ξεταστικά, γυιόκα μου ; Καινούρια ροῦχα φορῶ . . . τὰ δόντια μου πέσανε, μὰ πέσανε ἀπὸ τοὺς καημούς, σὰ βάλω καινούρια δὲ θὰ εἶμαι ἔτσι.... Καὶ θὰ τοῦ πῶ. . . ἔλα πιὸ κοντά, παιδί μου, τὰ ματάκια σου νὰ φιλήσω.... Δὲν ἔχω κάτια πιά, γυιόκα μου καὶ τὰ πόδια μου τρέμουνε . . . τὰ δικά σου εἶναι γερά.... Αὐτὰ τὰ τσαχπινόπαιδα, μὴν τὰ πειράζῃς....

Στὰ τελευταῖα αὐτὰ λόγια τινάχτηκε ὄρθια καὶ γυρνῶντας πρὸς τὸ χωριό, ποὺ ἥσυχο καὶ χιονισμένο δὲν ἔδειχνε πὼς ἔκρυβε μέσα του ψυχὴ ζωντανή, γρύλλισε :

— Τὰ δικά σας τὰ κόλλυβα νὰ κάνουν οἱ μαννάδες σας, παλιόπαιδα, ὄχεντρες !

Καὶ ξανακάθισε στὴν πέτρα. Ἦρτε πάλι στοὺς πρώτους της λογισμούς. Τὸ χιόνι ξακολουθοῦσε νὰ πέφτῃ πηχτὸ καὶ ἡ μαυρίλα τῆς νύχτας σιγά, σιγὰ πλάκωσε ἀπαίσια.

— Καὶ σὰ βγῇ μὲ τὸ καλὸ στὴ στεριὰ, θὰ τοῦ πῶ.... Γιατί, παιδί μου, τόσο ἄργησες.... Τί βάσανα ποὺ πέρασα τόσον καιρὸ . . . ἕνας Θεὸς τὸ ξέρει . . . ὅλοι χαίρουνται ἐδῶ . . . μὰ ἂς χαίρουνται τώρα . . . δὲ μὲ μέλλει, τίποτε δὲ μὲ μέλλει.... Ὡς τόσο, δὲ μοῦ εἶπες τὸν τόπο ποὺ πῆγες ;...εἶναι σὰν τὸ νησί μας ;.. Τὸ νησί μας . . . τὸ νησί μας . . . πὼς τὸ λὲν τὸ νησί μας ; .. Κουκουλώσου καλὰ νὰ μὴν κρυώσῃς.... Στάσου νὰ σὲ σκεπάσω μὲ τὸ μποξᾶ μου . . . εἶναι καλὸς ὁ μποξᾶς μου.

Καὶ μὲ κάποιον ἀγαναχτισμὸ ἔξαφνα λέει :

— Ἄχ γιατὶ ν' ἀργήσῃς . . . γιατὶ ν' ἀργήσῃς καὶ νὰ μὲ βασανίσῃς ; Πόσες φορὲς κατέβηκα σ' αὐτὸ ἐδῶ τὸ μέρος, δύο, τρεῖς, πέντε . . . πόσες φορές...,

Ἐδῶ ἡ κερὰ Καλομοίρα στάθηκε. Ἔβαλε τὸ δάχτυλο της στὸν κρόταφο καὶ προσπαθοῦσε νὰ θυμηθῇ κάτι, κάτι ποὺ τριγυρνοῦσε στὸ νοῦ της, μὰ δὲ στεκότανε. Ψιθύρισε τὸ λοιπὸν σάνα ἀποτεινότανε στὸ παιδί της :

— Στάσου, στάσου . . . εἶχες ἕνα ὄνομα, ναὶ εἶχες ἕνα ὄνομα . . . σοῦ τὸ εἶχε δώσει ὁ παπᾶς . . . πὼς τὸ λὲν τὄνομα σου, παιδί μου ;

Τὸ χιόνι ξακολουθοῦσε νὰ πέφτῃ πηχτό. Ἡ λαχτάρα τῆς πολύπαθης Καλομοίρας εἶταν τέτοια, ὥστε δὲν ἔννοιωθε τὸ δυνατὸ κρύο νὰ παγώνῃ τὶς σάρκες της. Καὶ κάθησε ἐκεῖ στὸ μῶλο πολλὴ ὥρα ἀκόμη. Ἡ νύχτα εἶταν προχωρημένη. Τὰ τελευταῖα φῶτα τῶν σπιτοκάλυβων πρὸ πολλοῦ εἶχαν σβύσει. Καὶ μέσα στὴν ἀπέραντη σιωπὴ ἀκούονταν, ἀκούονταν ἀκόμη τὰ μυρολόγια τῆς κερᾶς Καλομοίρας, ἐνῷ ὁ ὕπνος τῆς βάραινε τὰ μάτια, ἕνας ὕπνος ληθαργικός, ὥσπου κλείσθησαν ὁλότελα, τὸ κορμί της, ἔγειρε βαρὺ πρὸς τὸ ἕνα πλάϊ καὶ ἀπ' τὰ σφιγμένα δόντια της ξέφυγαν οἱ λέξες ψιθυριστά : – Πὼς τὸ λὲν τ ὄνομα σου, παιδί μου.

Α. Γεωργιάδης

ΤΡΑΓΟΥΔΙ ΣΤΗΝ ΑΣΤΕΙΡΕΥΤΗ ΖΩΗ

Γοργόφτερα πετοῦν τὰ χρόνια
καὶ στῆς ζωῆς τὰ λείψανα ξαπλώνουνται τὰ χιόνια
κι' ἀπ' τ' ἀνοιξιάτικα λουλούδια
κι' ἀπὸ τοὺς ζουμεροὺς καρποὺς
κι' ἀπὸ τὰ ἐρωτικὰ τραγούδια
μιὰ θύμιση μονάχα μένει
καὶ μόνο τ' ἄγρια μυρολόγια
ποὺ σὰν πικρὸ «ἄμωμοι . . . . ἀλληλούϊα»
ψέλνουν βοριάδες παγωμένοι
σὲ μιὰ ζωὴ σαβανωμένη.
Ἔτσι μιὰ μέρα σὲ μιὰ ἀτάραχτη νιρβάνα
θὰ κοιμηθοῦν βαριόϋπνα ζωὴ κι' ὄνειρα πλάνα,
θἄναι βουβὰ τ' ἀηδόνι, ἡ φτέρη
στὰ πεῦκα στὰ ἔλατα τ' ἀγέρι
δὲ θὰ μιλάει γλυκόλαλα ἡ πηγὴ
καὶ δὲ θἀνοίγει ἡ θάλασσα ἄγρια μνήματα
καὶ τῶν ἀνθρώπων τὰ αἱματοκυλίσματα
κι' ἡ λύσσα κι' οἱ σφαγμοὶ
καὶ τὰ εἰδύλλια τῆς ἀγάπης τ' ἅγια
ποὺ κελαϊδοῦν μιᾶς νέας ζωῆς τὰ μάγια
σὰ νἆναι δημιουργοῦ κηρύγματα
ὅλα γιὰ πάντα θἄχουνε πνιγῆ
στῆς παγωνιᾶς στῆς νέκρας τὴ σιγή.
Καὶ πάνω ἀπ' τὸ νεκρὸ πλανήτη
ὁ ἴδιος θὰ γελᾶ οὐρανὸς μὲ τὸν Ἀποσπερίτη,
θὰ χρυσολάμπουν τὰ ἴδια ἀστέρια
σέρνοντας σμαραγδόσπαρτα στὰ αἰθέρια
μὲ πόθο ἀκοίμητο ἱερὸ

τὸν ἴδιο ἁρμονικὸ χορό·
μὰ δὲ θὰ βρίσκεται ψυχὴ καμιὰ ἐρωτευμένη
μὲ τὴν ἀθάνατη ἔμορφιὰ τῶν κόσμων μαγεμένη
ὁλότρεμη κι' ὁλόδακρη ἀπὸ μιὰ ἁγνὴ λατρεία
τοῦ ἀστρόκοσμου τὴν ἁρμονία
γονατιστὰ νὰ τραγουδήση.
. . . ἡ ἄσβυστη φλόγα θἄχει σβύσει.
Καὶ θὰ περνοῦν γοργόφτερα τὰ χρόνια
ἀγύριστα καὶ πένθιμα τοῦ ἀπείρου χελιδόνια
καὶ τῆς παρθενικῆς αὐγῆς θὰ μαραθοῦν τὰ θάμπη
κι' ὁ ἥλιος ὁ Θεός μας δὲ θὰ λάμπει.
. . . ὦ δοξασμένε τῆς ζωῆς πατέρα,
θὰ ξημερώση καὶ γιὰ σένα ἡ μαύρη μέρα
κι' ἀπ' τὸ μεγάλο νόμο νικημένος
θἀργοπεθαίνεις παγωμένος
σὰ λείψανο καὶ σὺ χλωμὸ
στὸ νεκροφύσημα τὸ ὠμὸ
τοῦ ἀφέντη Χάρου
κι' ἕνα μονάχα θ' ἀντηχεῖ ἐλεγεῖο
στὸ ἀπέραντο νεκροταφεῖο,
ποὺ θὲ νὰ λέει ὅτι θλιμμένα
λὲν ἐπιτύμβια πικραμένα
κρύου μαρμάρου.
Καὶ θὰ περνοῦν γοργόφτερα τὰ χρόνια·
μὰ κείνη ἡ δύναμη ἡ αἰώνια
δὲ θὰ ξαναπαναστατήση ;
καὶ σὰ ἐγερτήριο σάλπισμα δὲ θὰ γλυκαντηχήση ;
—«Ξυπνῆστε ἔρωτες ,σβυσμένοι
ξυπνῆστε πόλεμοι ἀγριεμμένοι
συντρόφια ἀχώριστα στὴ γή,
ξανασκορπίστε τῆς ζωῆς τὴν πρώτη ἀνατριχίλα
κι' ἂς πάρουν τὸ τραγοῦδι τους τὰ φλύαρα τὰ φύλλα
καὶ τὰ πουλιὰ κι' ἡ γάργαρη πηγὴ,
κι' ἂς ἀνεβαίνει ὡς ὕμνος κάθε αὐγή».
Ὄχι· ἡ ζωὴ πάντα θ' ἀνθίζει
στοῦ χρόνου τὴν ἀστείρευτη ἀγκαλιά·
μὰ σ' ἄλλους κόσμους κι' ἄστρα
τοῦ ὡραίου κι' ἀγνοῦ της μεθυσιοῦ τὸ γέλιο θὰ σκορπίζει
καὶ τὰ τρεμουλιαστὰ φιλιὰ
καὶ τὴν ἀγάπη τὴ γλυκειὰ τὴν ἀνθοπλάστρα·
καὶ θὰ περνοῦν γοργόφτερα τὰ χρόνια
στὴν ἐμορφιὰ τῶν κόσμων τὴν αἰώνια.

Φάνης Μέντζος

Λ. ΤΟΛΣΤΟΗ

ΤΟ ΖΩΝΤΑΝΟ ΠΤΩΜΑ

ΠΡΑΞΗ Γ'.

ΕΙΚΟΝΑ ΠΡΩΤΗ

(Συνέχεια ἀπὸ τὸν ἀριθ. 14)

Τὸ γραφεῖο τῆς Ἄννας Δημητριγέβνας· πολύς πλοῦτος καὶ γοῦστο καλό. Σ' ὅλα τὰ μέρη ἐνθύμια.

Ἄννα Δημητριγέβνα Καρενίνα, μητέρα τοῦ Βίκτωρος : μεγάλη κυρία, ὥς πενήντα χρονῶ, ποὺ ξανανειόνει. Ποῦ καὶ ποῦ στὴν ὁμιλία της πετᾷ καὶ μερικὲς φράσεις γαλλικές.

Ὁ Πρίγκηπας Ἀμπρέκωβ, κομψὸς ἐξηντάρης, ἀνύπαν τρος. Δὲν ἔχει παρὰ μόνο μουστάκια, τύπος ἀρχαίου ἀξιωματικοῦ μὲ ὡραῖο παρουσιαστικὸ καὶ μὲ ὕφος ἐλαφρὸ λυπημένο

Ἅμα ἀνοίξη ἡ αὐλαία, φαίνεται ἡ Ἄννα Δημητριγέβνα νὰ γράφη μόνη, μιὰ ἐπιστολή.—Μπαίνει ἕνας ὑπηρέτης.

Ὑπηρέτης.—Ὁ Πρίγκηωας Σεργέης Δημητρίγεβιτς.

Ἄννα Δημητριγέβνα.—Ὁδηγήσατέ τον. (Βλέπει γλήγορα στὸν καθρέπτη).

Πρίγκηπας.—(μπαίνει). J' espère que je ne force pas la consigne ! . . . (Φιλεῖ τὸ χέρι της).

Ἄννα Δημ.—Vous savez que vous êtes toujours le bienvenu ! Καὶ μάλιστα σήμερα ! Πήρατε τὸ μπιλετάκι μου ;

Πρίγκ.—Ναί, τὸ πῆρα καὶ ἦρθα.

Ἄννα Δημ.—Ὤ ! φίλε μου, ἀρχίζω ν' ἀπελπίζουμαι. Il est ensorcelé, positivement ensorcelé ! . . . . . Πεισματόνεται ! ἐπιμένει καθὼς ποτέ. καὶ φαίνεται σὲ μένα τόσο ἀδιάφορος καὶ τόσο σκληρος. Εἶναι ἀγνώριστος ἀπ' τὸν καιρὸ ποὺ αὐτὴ ἡ γυναῖκα ἄφησε τὸν ἄντρα της.

Πρίγκ.—Τί συμβαίνει ; ποὺ βρίσκονται τὰ πράγματα ;

Ἄννα Δημ.—Θέλει καὶ στὰ καλὰ νὰ τὴν πάρη.

Πρίγκ.—Καλά, καὶ ὁ ἄντρας της !

Ἄννα Δημ.—Δέχεται τὸ διαζύγιο.

Πρίγκ.—Μπᾶ ! . . . . . .

Ἄννα Δημ.—Κ' ἐκεῖνος, ὁ Βίκτωρ, τὰ δέχεται ὅλα ! Ὅλη αὐτὴ τὴ λάσπη. Οἱ δικηγόροι, οἱ μάρτυρες..... tout cela est dégoûtant, καὶ ὅμως δὲν τὸν ἀηδιάζουν ! Δὲν τὸν καταλαβαίνω πιά, ἐκεῖνος μὲ τὴ λεπτότητά του..... τὴ δειλία του....

Πρίγ.—Τὶ τὰ θέλετε, τὴν ἀγαπᾷ ! καὶ ξέρετε, ὁ ἔρως.....

Ἄννα Δημ.—Στὸν καιρό μας ὁ ἔρως εἴτανε ἀγνός, εἴτανε ἕνας φιλικὸς ἔρως, καὶ τὸ αἴσθημα διαρκοῦσε σ' ὅλη τὴ ζωή. Αὐτὸν τὸν ἔρωτα τὸν καταλαβαίνω, τὸν θαυμάζω.....

Πρίγκ.—Ἡ νέα γενεὰ δὲν εὐχαριστεῖται πιὰ μὲ σχέσεις τόσο ἰδανικές ! La possession de l' âme ne leur suffit plus. Τοῦ κάκου τὰ λέμε Μὰ τί θ' ἀπογίνη μὲ τὸν Βίκτωρα;

Ἄννα Δημ.—Ὤ μὴ μοῦ τὰ λέτε ! Σᾶς παρακαλῶ, εἶναι μαγεμένος.... ἄλλαξε ὅλως διόλου. Ξέρετε, πῆγα στὸ σπίτι τους. Μοῦ εἶχε τόσο παρακαλέσει!... Πῆγα λοιπόν, δὲ βρῆκα κανένα. Ἄφησα τὴν κάρτα μου. Ἔστειλε λοιπὸν νὰ ρωτήση ἐκείνη, si je voulais la recevoir. Καὶ σήμερα, (βλέπει τ' ὡρολόγι της) στὶς δύο, δηλ. σὲ λιγάκι, θὰ εἶναι ἐδῶ. Ὑποσχέθηκα στὸ Βίκτωρα νὰ τὴ δεχθῶ.... φαντάζεσθε τὴ θέση μου· εἶμαι ἀνωκάτω· καὶ γιὰ τοῦτο σᾶς παρακάλεσα νὰ ἔλθετε,

Πρίγκ.—Εὐχαριστῶ.

Ἄννα Δημ.—Καταλαβαίνετε βέβαια ὅτι ἀπὸ τὴ συνέντευξη αὐτὴ ἐξαρτᾶται ἡ τύχη τοῦ Βίκτωρος. Πρέπει νὰ μὴ συγκατανεύσω. Μὰ θὰ τὸ κατορθώσω;

Πρίγκ.—Δὲν τὴν γνωρίζετε καθόλου ;

Ἄννα Δημ.—Δὲν τὴν εἶδα ποτέ. Μὰ τὴ φοβοῦμαι ! Μιὰ γυναῖκα καλὴ δὲν ἀφίνει ἔτσι τὸν ἄντρα της καὶ μάλιστα ἕναν ἄντρα τόσο καλό. Ξέρετε, πὼς εἶναι φίλος τοῦ Βίκτωρος, καὶ πὼς ἐρχούντανε συχνὰ νὰ μᾶς διῇ· εἴτανε πολὺ καθὼς πρέπει. Mais quels que soient les torts qu' il ait eus vis-à-vis d' elle, μιὰ γυναῖκα δὲν πρέπει ν' ἀφίνη τὸν ἄντρα της. Πρέπει νὰ σηκώση τὸ σταυρό της μέχρι τέλους. Κ' ἔπειτα, ἐκεῖνο ποὺ δὲν καταλαβαίνω εἶναι, πὼς ὁ Βίκτωρ, μὲ τὸ θρησκευτικό του αἴσθημα, κατορθώνει νὰ πάρη μιὰ χωρισμένη γυναῖκα. Πόσες φορές, καὶ τώρα τελευταῖα ἀκόμα, μπροστά μου, δὲ συζήτησε, πὼς τὸ διαζύγιο δὲν εἶναι καθόλου σύμφωνο μὲ τὴν ἀληθινὴ διδασκαλία τοῦ Χριστοῦ. Καὶ σήμερα τὸ δέχεται γιὰ τὸν ἑαυτό του. Si elle a pu le changer à un tel point. τὴ φοβοῦμαι ! Μὰ σᾶς προσκάλεσα γιὰ νὰ σᾶς συμβουλευθῶ καὶ δὲν παύω νὰ μιλῶ. Πέστε με τὶ λέτε σεῖς ; Τὶ πρέπει νὰ κάμω ; Μιλήσατε τὸν Βίκτωρα;

Πρίγκ.—Μάλιστα, μιλήσαμε. Εἶμαι βέβαιος ὅτι τὴν ἀγαπᾷ· εἶναι σκλαβωμένος ἀπ' αὐτὸν τὸν ἔρωτα. Εἶναι ἄνθρωπος ποὺ παραδίδεται σιγά, σιγά, ἀλλὰ τέλεια. Ὅ,τι μπῆκε στὴν καρδιά του δὲν ξαναβγαίνει πιά. Δὲ θ' ἀγαπήση ποτὲ μιὰν ἄλλη, καὶ χωρὶς ἐκείνη δὲ θ' μπορέση νὰ εἶναι εὐτυχής.

Ἄννα Δημ.—Καὶ νὰ ξέρης πὼς ἡ Βάρια Καζάντζεβα θὰ τὸν ἔπερνε μὲ τόση τρέλλα !.... Τὶ χαριτωμένη νέα ! καὶ πόσο τὸν ἀγαπᾷ.

Πρίγκ.—Se serait compter sans son hôte. Περιττὸ νὰ τὸ συλλογιζόμαστε· Τὸ καλήτερο, γιὰ μένα εἶναι νὰ ὑποχωρήσετε, καὶ μάλιστα νὰ τὸν βοηθήσετε νὰ τὴν πάρη.

Ἄννα Δημ.—Νὰ πάρη μιὰ χωρισμένη ! Γιὰ νὰ συναντᾷ τὸν πρῶτον ἄντρα τῆς γυναικός του ; Τὸ λέτε μὲ ἀπάθεια παράξενη ! Μιὰ γυναίκα, μιὸ μητέρα, μπορεῖ ποτὲ νὰ δεχτῇ νὰ κάμῃ τέτοιον ἕνα γάμον ὁ μοναχογιός της ; Καὶ τὶ γιός !

Πρίγκ.—Τί τὰ θέλετε, φτωχή μου φίλη ! Βέβαια θὰ σᾶς εὐχαριστοῦσε περισσότερο νὰ πάρη μιὰ νέα, ποὺ τὴν γνωρίζετε καὶ τὴν ἀγαπᾶτε. Ἀλλὰ μὰ τὴν ἀλήθεια, ἀφοῦ εἶναι ἀδύνατο. Δὲ χαρίζει τὸ ὄνομά του σὲ μιὰ Γύφτισσα, ἢ..... ποιὸς ξέρει ἀκόμη σὲ ποιὰν ἄλλη ! Ἡ Λίζα Ραχμανόβα εἶναι πολὺ καθὼς πρέπει, τὴν γνωρίζω, ἀπὸ τὴν ἀνεψιά μου Νέλλη· εἶναι γλυκειό, καλή, ἀφοσιωμένη, πολὺ ἐνάρετος.

Ἄννα Δημ.—Ἐνάρετος ! Μιὰ γυναίκα ποὺ ἀφίνει τὸν ἄντρα της ;

Πρίγκ.—Α ! δὲ σᾶς ἀναγνωρίζω πιά ! Πῶς σεῖς ἡ τόσον ἐπιεικής, φαίνεσθε τώρα αἴφνης τόσο σκληρή ! Ὁ ἄντρας της εἶναι ἀπὸ ἐκείνους ποὺ εἶναι, καθὼς λένε, ἐχθροὶ τοῦ ἑαυτοῦ τους· καὶ περισσότερο ἀκόμη ἐχθρὸς τῆς γυναίκας του. Εἶναι ἕνας ἀδύνατος, ἕνας ἄνθρωπος παραλυμένος, ἕνας μέθυσος. Ἔφαγε ὅλη τὴν περιουσία του, τὴν περιουσία τῆς γυναίκας του, κ' ἔχει αὐτὴ ἕνα παιδί ! Πῶς καταδικάζετε μιὰ γυναῖκα γιατὶ ἄφησε ἕνα τέτοιον ἄντρα ! Κ' ἔπειτα δὲν τὸν ἄφησε ἐκείνη, τὴν ἄφησε μᾶλλον ἐκεῖνος.

Ἄννα Δημ.—Ὤ ! τὶ λάσπη, τὶ λάσπη, καὶ πρέπει νὰ τσαλαβουτῶ ἐκεῖ μέσα !

Πρίγκ.—Καλά, μὰ κ' ἡ θρησκεία σας ;

Ἄννα Δημ.—Ναί, ναί, ἡ συγχώρεση ! «Ὡς καὶ ἡμεῖς ἀφίεμεν τοῖς ὀφειλέταις ἡμῶν». Mais c'est plus fort que moi.

Πρίγκ.—Πῶς μπορεῖσε νὰ ζήση μ' ἕνα τέτοιο ἄνθρωπο. Ἀκόμη κι' ἂν δὲν ἀγαποῦσε ἄλλον ἔπρεπε νὰ φύγη· ἔπρεπε γιὰ τὸ παιδί της. Κι' αὐτὸς ὁ ἄντρας της, ποὺ εἶναι γνωστικὸς καὶ καλὸς ὅταν εἶναι στὰ καλά του, τῆς τὸ συμβούλευσε.

(Μπαίνει ὁ Βίκτωρ. Φιλεῖ τὸ χέρι τῆς μητέρας του καὶ χαιρετᾷ τὸν Πρίγκηπα.)

Βίκτωρ.—Μαμά, ἦλθα περνῶντας ἀπ' ἐδῶ γιὰ νὰ σᾶς πῶ μιὰ μόνο λέξη. Σὲ λίγο θὰ ἔρθη ἡ Ἐλισαβέτα Ἀντρέγεβνα, ἕνα μονάχα πράμα σᾶς ζητῶ, σᾶς τὸ καθικετεύω : Ἂν ἐξακολουθῆτε νὰ μὴ συγκατατίθεστε στὸ γάμο μου.....

Ἄννα Δημ —(τὸν διακόπτει.) Βεβαιότατα ἐξακολουθῶ νὰ μὴ συγκατατίθεμαι !

Βίκτωρ. –(Μὲ ὕφος σκοτεινό.) Σᾶς παρακαλῶ τότε : μὴν τῆς μιλήσητε γιὰ τὴν ἄρνησή σας· μὴν πῆτε λόγια ἀνεπανόρθωτα.

Ἄννα Δημ.—Πιστεύω νὰ μὴ μιλήσουμε γι' αὐτό !.. Βέβαια, δὲ θ' ἀρχίσω τέτοια συνδιάλεξη.

Βίκτωρ. – Κ' ἐκείνη, ὀλιγώτερο. Ἐπιθυμοῦσα μονάχα νὰ τὴν γνωρίσετε.

Ἄννα Δημ.—Ὑπάρχει κάτι ποὺ δὲν καταλαβαίνω· Πῶς νομίζεις ὅτι θὰ συμβιβάσῃς τὴν ἐπιθυμία σου νὰ πάρῃς τὴν κυρία Προτάσοβα, ἐνόσῳ ὁ ἄντρας της ζῇ, μὲ τὶς θρησκευτικές σου ἰδέες, ποὺ σὲ κάμουν νὰ ὁμολογῇς ὅτι τὸ διαζύγιο εἶναι ἐνάντιο στὸ Εὐαγγέλιο;

Βίκτωρ.—Μαμά, εἶναι πολὺ σκληρὸ αὐτὸ ἀπὸ μέρους σας! Εἴμαστε ἄραγε τόσο ἀλάνθαστοι; Δὲ συμβαίνει ἄραγε νὰ ξεχάσουμε τὶς ἀρχές μας, ὅταν πολεμοῦμε μὲ τὶς δυσκολίες τῆς ζωῆς; Μαμά, γιατὶ αὐτὴ ἡ σκληρότητα;

Ἄννα Δημ. – Γιατὶ σ' ἀγαπῶ, γιατὶ θέλω τὴν εὐτυχία σου.

Βίκτ.— (Γυρνῶντας πρὸς τὸν πρίγκηπα). Σεργέη Δημητρίγεβιτς!

Πρίγκ. – Δίχως ἄλλο, θέλετε τὴν εὐτυχία του! Ἐμεῖς ὅμως, μὲ τ' ἄσπρα μας μαλλιά, μποροῦμε νὰ καταλάβουμε τοὺς νέους; Καὶ μάλιστα μιὰ μητέρα ποὺ ἔχει ἰδέες ἀμετάτρεπτες γιὰ τὴν εὐτυχία τοῦ γιοῦ της! Ὅλες οἱ γυναῖκες εἶναι ἔτσι.

Ἄννα Δημ.—Μάλιστα, μάλιστα, κατάλαβα. Εἶστε καὶ οἱ δύο ἐναντίον μου. Κάμετε ὅ,τι θέλετε, Βίκτωρ, ἔχετε τὸ δικαίωμα.... vous êtes majeur. Ξεύρετε μονάχα πῶς μὲ σκοτώνετε.

Βίκτ. – Δὲ σᾶς ἀναγνωρίζω πιά! Αὐτὸ εἶναι περισσότερο κι' ἀπὸ σκληρότητα.

Πρίγκ.—(Στὸ Βίκτωρα). Ἄφησε, Βίκτωρ. Ἡ μητέρα σου εἶναι πιὸ αὐστηρὴ στὰ λόγια της, παρὰ στὰ ἔργα της.

Ἄννα Δημ.—Θὰ τῆς τὸ πῶ ἐκεῖνο ποὺ σκέπτομαι κ' ἐκεῖνο ποὺ αἰσθάνουμαι, χωρὶς νὰ τὴν πειράξω.

Πρίγκ. – Δὲν ἀμφιβάλω! (Μπαίνει ὁ ὑπηρέτης.) Ἤρθε.

Βίκτ. – Πηγαίνω,

Ὑπηρέτης.—Ἡ κυρία Ἐλισαβέτα Ἀντρέγεβνα Προτάσοβα.

Βίκτ. – Πηγαίνω, μαμά. Καὶ πάλι, σᾶς καθικετεύω. (Φεύγει. Ὁ Πρίγκηπας σηκώνεται).

Ἄννα Δημ.—Ὁδηγήσατέ την. (Στὸν πρίγκηπα). Ὄχι, μείνατε.

Πρίγκ.—Φανταζούμουνα ὅτι θὰ εἴσασταν πιὸ ἐλεύθερη μονάχη.

Ἄννα Δημ.—Ὄχι σᾶς τὸ εἶπα. Τὴ φοβοῦμαι. (Ἀνησυχεῖ.) Πρῶτα πρῶτα θὰ μὲ στεναχωροῦσε, νάμνησκα μονάχη μαζί της. Ὅταν τὸ θελήσω, σᾶς κάμω ἕνα σημεῖο.....ἐξαρτᾶται. Θὰ σᾶς κάμω ἔτσι. (Κάμει ἕνα σημεῖο.)

Πρίγκ.—Θὰ καταλάβω. Εἶμαι βέβαιος ὅτι θὰ τὴν ἀρέσετε. Πρὸ πάντων ὅμως νὰ εἶστε δίκαιη.

Ἄννα Δημ.—Πῶς συνομοτεῖται ὅλο ἐναντίον μου!

(Μπαίνει ἡ Λίζα, μὲ κοστοῦμι ἁπλὸ καὶ καπέλο.)

Ἄννα Δημ.—(Σηκώνεται.) Λυπήθηκα πολὺ ποὺ δὲ σᾶς βρῆκα στὸ σπίτι, Εἶστε πολὺ καλὴ ποὺ ἤρτατε.

Λίζα.—Δὲν τὸ περίμενα καθόλου. Σᾶς εὐχαριστῶ πολὺ γιατὶ εἴχατε τὴν ἐπιθυμία νὰ μὲ δῆτε.

Ἄννα Δημ. – (Δείχνει τὸν πρίγκηπα.) Γνωρίζετε τὸν πρίγκηπα;

Πρίγκ.—Βέβαια, εἶχα τὴν τιμὴν νὰ μὲ συστήσουν στὴν κυρία. (Χειραψία. Ξανακάθουνται.) Ἡ ἀνεψιά μου Νέλλη μὲ μίλησε συχνὰ γιὰ σᾶς.

Λίζα.—Ναί, εἴμαστε πολὺ σχετικές.... (Ρίχτει ἕνα δειλὸ βλέμμα πρὸς τὴν Ἄννα Δημητριγέβνα.) Καὶ εἴμαστε ἀκόμη. (Στὴν Ἄννα Δημητριγέβνα). Δὲν περίμενα καθόλου νὰ θελήσετε νὰ μὲ διῆτε, κυρία.

Ἄννα Δημ.—Γνώριζω καλὰ τὸν ἄντρα σας. Εἴτανε φίλος τοῦ Βίκτωρος, κ' ἐρχούντανε συχνὰ στὸ σπίτι, πρὶν νὰ φύγῃ γιὰ τὸ Τάμπωφ. Μοῦ φαίνεται, πὼς παντρευτήκατε ἐκεῖ.

Λίζα.—Ναί, παντρευτήκαμε ἐκεῖ...

Ἄννα Δημ.—Ὅταν ξαναγύρισε στὴ Μόσχα, δὲν ἦρθε πιὰ νὰ μᾶς διῇ.

Λίζα. – Ὤ! δὲν ἔβλεπε πιὰ σχεδὸν κανένα....

Ἄννα. Δημ.—Καὶ μάλιστα δὲ σᾶς ἔφερε νὰ σᾶς γνωρίσουμε. (Σιωπὴ ἀμηχανίας).

Πρίγκ.—Τὴν τελευταία φορὰ ποὺ σᾶς ἀντάμωσα, εἴτανε στοὺς Μένισωφ· παίξανε μιὰ κωμωδία, ἀρκετὰ χαριτωμένη . . . καὶ εἴχατε κ' ἕνα ρόλο.

Λίζα. – Ὄχι... Ναί, ναί! τὸ θυμοῦμαι, πράγματι... (Ἄλλη σιωπή). Κυρία Ἄννα Δημητριγέβνα, συγχωρῆστε με, ἂν ὅτι σᾶς πῶ σᾶς εἶναι δυσάρεστο, ἀλλὰ δὲ θέλω νὰ σᾶς κρύψω τίποτε... Ἤρθα, γιατὶ ὁ Βίκτωρ Μιχαήλοβιτς μοῦ εἶπε . . . γιατὶ μοῦ . . . γιατὶ θελήσατε νὰ μὲ διῆτε . . . μὰ πρέπει νὰ σᾶς τὰ πῶ ὅλα... (Κλαίει). Μοῦ εἶναι τόσο δύσκολο . . . καὶ σεῖς κυρία, εἴσθε τόσο καλή...

Πρίγκ. —Ἀποσύρουμαι.

Ἄννα Δημ.—Ναί, ἀφῆστε μας.

Πρίγκ.—Χαίρετε, κυρίες. (Χαιρετᾷ καὶ φεύγει).

Ἄννα Δημ. — Ἀκοῦστε, Λίζα.... δὲ γνωρίζω τὸ ἄλλο σας ὄνομα...

Λίζα.— Ἀντρέγεβνα.

Ἄννα. Δημ. — Ἀδιάφορο! Λίζα, σᾶς λυποῦμαι εἰλικρινά, φαίνεσθε συμπαθητική. Ἀλλὰ ἀγαπῶ τὸν Βίκτωρα· ἀγαπῶ μονάχα αὐτὸν στὸν κόσμο! Γνωρίζω τὴν καρδιά του τόσο καλὰ ὅσο καὶ τὴ δική μου· εἶναι περήφανος. Εἴτανε περήφανος ἀπὸ ἑπτὰ χρονῶ παιδί Περήφανος ὄχι γιὰ τὸ ὄνομα καὶ τὴν περιουσία του, ἀλλὰ περήφανος γιὰ τὴν ἀγνότητά του, γιὰ τὴν ἀρετή του. Εἶναι ἁγνὸς σὰν κορίτσι.

Λίζα. — Τὸ ξέρω.

Ἄννα Δημ. — Εἴσθε ἡ πρώτη γυναῖκα ποὺ ἀγάπησε. Δὲ θέλω νὰ σᾶς τὸ κρύψω, ζουλεύω τὸν

ἔρωτα τοῦ γιοῦ μου. Ναί, σᾶς ζουλεύω. Εἶμαι ὅμως μητέρα, καθὼς καὶ σεῖς, ἂν καὶ τὸ παιδί σας εἶναι πολὺ μικρό, καὶ εἶναι ἀκόμη νωρὶς γιὰ σᾶς νὰ τὸ σκεφθῆτε. Πάντα εἴμουν ἀποφασισμένη, εἴμουν ἕτοιμη νὰ τὸν δώσω σὲ μιὰ γυναῖκα χωρὶς νὰ τὴ ζουλεύω.... μὰ σὲ μιὰ γυναῖκα ἁγνὴ καθὼς κ' ἐκεῖνος.

Λίζα. — Κ' ἐγώ;.... Μήπως ἐγώ;.....

Ἄννα Δημ.— Συγχωρεῖστε με..... τὸ ξέρω..... δὲν εἶναι λάθος σας.... εἶσθε δυστυχισμένη... Τὸ ξέρω· τώρα, εἶναι ἕτοιμος νὰ ὑποφέρῃ τὰ πάντα... οὔτε ἀργότερα θὰ πῇ τίποτε, μὰ θὰ ὑποφέρῃ μέσα του... ἡ πληγωμένη του περηφάνεια θὰ τὸν τυραννῇ πάντα καὶ δὲ θὰ εἶναι ποτὲ εὐτυχής.

Λίζα. — Τὸ σκέφθηκα κ' ἐγώ....

Ἄννα Δημ. — Ἀγαπητὴ Λίζα.... Εἶσθε γυναῖκα ἔξυπνη καὶ καλή. Ἂν τὸν ἀγαπᾶτε, θὰ θέλετε βέβαια πρὸ πάντων τὴν εὐτυχία του. Τότε, μὴν τὸν δένετε καὶ μὴν τὸν ἀναγκάζετε νὰ μετανοιώσῃ, γιατὶ θὰ μετανοιώσῃ χωρὶς ποτὲ νὰ πῇ τίποτε.

Λίζα.—Ξέρω πὼς δὲ θὰ πῇ τίποτε, τὸ σκέφθηκα· πολλὲς φορὲς τὸ συλλογίσθηκα καὶ μάλιστα τοῦ μίλησα γι' αὐτό. Μὰ τί μπορῶ νὰ κάμω, ὅταν μοῦ λέγῃ πὼς δὲν μπορεῖ νὰ ζήσῃ χωρὶς ἐμένα; Τοῦ εἶπα: «Ἂς μείνουμε φίλοι, δημιουργῆστε ὅμως μιὰ ζωὴ ἀνεξάρτητη ἀπὸ τὴ δική μου· μὴ δένεστε μαζί μου, γιατὶ ἐγὼ δὲν εἶμαι τόσο ἁγνὴ ὅσο σεῖς». Δὲ θέλει νὰ μ' ἀκούσῃ.

Ἄννα Δημ.—Ναί, δὲ θέλει . . . πρὸς τὸ παρόν.

Λίζα.—Κυρία, πείσετέ τον, δέχουμαι νὰ μὲ ἀφήσῃ... Τὸν ἀγαπῶ, καὶ θέλω τὴν εὐτυχία του πιὸ πολὺ ἀπὸ τὴ δική μου. . . . Ἀλλά, βοηθῆστε με, μὴ μὲ ἀποστρέφεσθε. . . . Ἂς τὸν ἀγαποῦμε καὶ οἱ δυό μας, κι' ἂς προσπαθήσουμε νὰ τὸν κάμουμε εὐτυχῆ.

Ἄννα Δημ.—Ναί, ἀγαπητό μου παιδί, σᾶς ἀγαπῶ. . . . (Ἀγκαλιάζει τὴ Λίζα ποὺ κλαίγει). Ὤ! Γιατὶ νὰ μὴ σᾶς ἀγαπήσῃ πρὶν νὰ παντρευθῆτε!

Λίζα.—Μὲ βεβαιώνει πὼς μ' ἀγαποῦσε ἀπὸ τότε, ἀλλὰ δὲν ἤθελε νὰ ἐμποδίσῃ τὴν εὐτυχία ἑνὸς ἄλλου.

Ἄννα Δημ.—Ὤ! πόσο θλιβερὰ εἶναι ὅλα αὐτά! Ἀλλὰ ἂς ἀγαπιούμαστε κι' ὁ Θεὸς θὰ μᾶς βοηθήσῃ νὰ βροῦμε κάποια λύση.

Βίκτωρ.—(Μπαίνοντας). Ἀγαπητή μου, ἀγαπητή μου μαμά, τ' ἄκουσα ὅλα! . . . Τὸ περίμενα. Κατώρθωσε νὰ κερδίσῃ τὴν καρδιά σας. . . . Ὅλα θὰ σιάξουν.

Λίζα.—Λυποῦμαι ποὺ τ' ἀκούσατε. Ἂν τὸ ἤξευρα, δὲ θἄλεγα τίποτε. . . .

Ἄννα Δημ.—Τίποτε ὅμως ἀκόμη δὲν ἀποφασίσθηκε! . . . Ἐκεῖνο ποὺ μπορῶ νὰ πῶ, εἶναι ὅτι, ἂν δὲν ὑπῆρχαν αὐτὰ τὰ θλιβερὰ συμβάντα, θὰ εἴμουνα εὐχαριστημένη. . . . (Ἀγκαλιάζει τὴ Λίζα).

Βίκτωρ. – Καὶ τώρα, φτάνει νὰ μὴν ἀλλάξετε!

Ἀκολουθεῖ. ***Ὅμηρος Μπεκές.***

STANCES

Θάλασσα μελαγχολικὴ ἐγὼ ποὺ δὲ σὲ ξέρω,
θὰ μὲ κυκλώσῃς τώρα ἐσὺ μὲ πάχνην ἀλαφριά,
στὸν ὑγρὸν ἄμμο σου σιμὰ τὰ βήματα θὰ φέρω
κι' ἀξαφνικὰ πόλη καὶ γῆ θὰ λησμονήσω πιά.

Ἄραγε θὰ μπορέσετε θάλασσα ἐσὺ καὶ κῦμα
μὲ τοὺς ἀχούς σας ποὺ θὰ σβυοῦν στὶς ἄγριες ἀμ-
[μουδιές,
τὶς πλῆξες νὰ λικνεῖτε μου καὶ τὴν καρδιὰ ὡς τὸ
[μνῆμα
Ποὺ μόνο ναυαγίων αὐτὲς σρέσουν ὀμορφιές;

Στοὺς τάφους μέσα κατοικῶ, νεκροὶ μ' ἀκοῦνε μόνο.
Στὸν ἴδιο ἐμένα πάντα ἐχθρὸς θὲ νἆναι ὁ ἑαυτός μου.
Ἡ δόξα μου εἶν' τοῦ ἀχάριστου, τοῦ κορακιοῦ ὁ
[δικός μου
σπόρος. Δὲ θέρισα ποτὲς μὰ σπέρνω μόν' κι' ὀργόνω.

Δὲ θὰ παραπονεθῶ. Γιατὶ ἐγὼ νὰ φροντίζω
γιὰ τὸ βοριᾶ, γιὰ τὴ ντροπή, γιὰ τῆς βρισιᾶς μορφή,
ἀφοῦ λύρα τοῦ Ἀπόλλωνος πάντοτε σὰν σὲ ἀγγίζω
Ἐσὺ καὶ πλειότερο ἀντήχεῖς καθάρια καὶ σαφή.

(Μετάφραση Α. Ἀκροθαλασσίτη) ***Ζὰν Μωρεὰς***

ΘΕΑΤΡΙΚΑ

Ο κ. Θ. ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ

Μιὰ σωστὴ ἀπόλαυση ἀληθινῆς τέχνης μᾶς ἔδωσε τὴν περασμένη ἑβδομάδα ὁ λαμπρὸς θίασος τῆς κ. Κυβέλης Ἀδριανοῦ. Μιᾶς τέχνης ποὺ πρώτη φορὰ εἶδε ἡ πόλη μας νὰ ἐκτυλίζεται σὲ ἑλληνικὸ σανίδωμα καὶ ὁ τεχνίτης ποὺ προξένησε τὸ ἱερὸ ρῖγος νὰ εἶναι Ἕλληνας δραματικός. Παίζονταν ἕνα ἀριστούργημα τοῦ Νορβηγοῦ ποιητῆ Ἴβσεν, τοῦ ἀνατρεπτικοῦ καὶ ἐπαναστάτη. Οἱ Βρυκόλακες του. Καὶ τὸν Ὄσβαλδ τὸν ὑποκρίθηκε τόσο τέλεια, τόσο τεχνικά, τόσο νορβηγικά, ὁ κ. Θωμᾶς Οἰκονόμου, ἕνας ἀπὸ τοὺς ἀναμορφωτὲς τοῦ ἑλληνικοῦ θέατρου. Νὰ τὸν κρίνουμε σὲ ὅλες του τὶς ἀποχρώσες, δὲν μποροῦμε. Γιατὶ τόνε βλέπουμε πρώτη φορά. Μὰ ὡς Ὄσβαλδ ὑπῆρξε ἔξοχος. Συγκίνησε μὲ τὶς φυσικὲς στάσες του καὶ τὴ σωστὴ ἑρμηνεία τοῦ ἥρωα τοῦ Ἴβσεν. Μπῆκε μέσα στὴν ψυχὴ τοῦ ποιητῆ καὶ ψυχολόγησε καὶ ἀνάταμε τὸν Ὄσβαλδ, τὸν ἀρρωστημένο, τὸν παθιασμένο ἥρωα τοῦ Ἴβσεν, καὶ μᾶς τὸν ἀπόδωσε ἴδιο κι' ἀπαράλλαχτο, ὅπως τόνε συνέλαβε καὶ τόνε δημιούργησε ὁ ποιητὴς τῶν «Βρυκολάκων». Καὶ ἀπὸ τὴν πρώτη ἐμφάνιση του στὴ σκηνή, ὡς τὴ στιγμὴ ποὺ ἐσφάδαζε ἀρρωστημένος καὶ ἀποκαμωμένος, ψιθυρί-

ζοντας τὴ σπαραχτικὴ φράση : τὸν ἥλιο, τὸν ἥλιο..... ποὺ συγκέντρωνε μέσα της ὅλη τὴν ἐπιθυμία τῆς ζωῆς καὶ τῆς χαρᾶς, ποὺ ἔλυωνε στὰ σαπισμένα του κόκκαλα, ὁ κ. Θ. Οἰκονόμου ὑπῆρξε ἕνας βαθὺς ἑρμηνευτής, ἕνας τέλειος ἀναπαραστάτης, ἕνας τέλειος ψυχολόγος καὶ ἀπόδωσε μὲ μιὰ ζηλευτὴ τέχνη καὶ τὶς παραμικρότερες λεπτομέρειες καὶ τὶς ἀσημαντότερες ψυχολογικὲς κινήσες, μὲ ἐναλλαγὲς μεγάλου καλλιτέχνη, ποὺ τὶς ἔβλεπε κανεὶς στὸ χρῶμα τοῦ προσώπου του, στὸ βλέμμα, ποὺ ἔπαιρνε τὸ χρωματισμὸ τῆς σκέψης καὶ τῆς κατάστασης. Καὶ στὸν κ. Θ. Οἰκονόμου παρατηρήσαμε κ' ἕνα σπουδαῖο προσόν, ποὺ ἀποδείχτει πὼς δὲν εἶναι ἀπὸ ἐκείνους ποὺ ἔχουνε στιγμὲς μόνο ἔμπνευσης καὶ τελείας ὑποκριτικῆς δύναμης, ποὺ ἔχουνε λάμψες καὶ φῶς στὸ τάδε ἢ τάδε σημεῖο. Ἡ τέχνη του δυνατή, μετρημένη, σοβαρὴ μοιράζεται σὲ ὅλο τὸ χαρακτῆρα, σὲ ὅλες τὶς σκηνὲς καὶ ὅταν πρέπῃ συμμαζεύεται καὶ ὅταν πρέπῃ ἐντείνεται. Καὶ ὅταν συμμαζεύεται κινεῖ τὸ θαυμασμὸ καὶ ὅταν ἐντείνεται ἐπίσης κάνει τὸ ἴδιο. Ὑποτάζεται πιστὰ στὸ συγγραφέα. Διατηρεῖ τὴν ὁμοιομορφία τῆς μορφῆς καὶ τῆς ψυχῆς καὶ σοῦ βάζει ζωντανὸν ἐκεῖνον ποὺ ὑποκρίνεται μέσα στὴν ψυχή σου, γιὰ νὰ μὴν μπορῇς νὰ τόνε βγάλῃς ἀπὸ κεῖ ποτέ.

Ἡ πρώτη παράσταση τῶν Βρυκολάκων στὸ Βαριετέ, μὲ τὸν κ. Θ. Οἰκονόμου, ἂν καὶ μερικοὶ ἠθοποιοὶ δὲν μπορέσανε νὰ παίξουνε μὲ ἐπιτυχία τὸ ρόλο τους, εἶναι γιὰ τὴν πόλη μας σπουδαῖο θεατρικὸ γεγονός.

Α. Γ.

ΚΥΒΕΛΗ ΑΔΡΙΑΝΟΥ

Ἡ Κυβέλη, ὁμολογεῖται πιὰ ἀπὸ ὅλους, πὼς εἶναι μιὰ πολὺ δυνατὴ τεχνίτρα. Ὅπως ἄλλες φορὲς ποὺ εὐτυχήσαμε νὰ τὴ θαυμάσουμε, ἔτσι καὶ φέτος τὴ θαυμάζουμε καὶ τὴ χειροκροτοῦμε μὲ εἰλικρίνεια. Ἐπαινοι περιττοὶ δὲν τῆς χρειάζουνται. Θὰ βαρέθηκε κι' αὐτὴ νὰ τοὺς ἀκούῃ· καὶ μάλιστα ὅταν οἱ ἔπαινοι αὐτοὶ καταντήσουν ὑστερικοί, ὅπως καὶ κατάντησαν τώρα τελευταῖα. Σὲ τέτοιους ἔπαινους ὁ ἀληθινὸς καλλιτέχνης ντρέπεται περισσότερο, γιατὶ ἀντὶ νὰ ἐξυψώνουν τὴν τέχνη του, τὴ ρεζιλεύουν. Ἂς τὴ χαρακτηρίσουμε μὲ λίγα λόγια. Ἡ Κυβέλη εἶναι ἕνα πλάσμα, ποὺ γεννήθηκε γιὰ τὸ θέατρο καὶ γιὰ τὴν τέχνη. Καὶ στὴν τέχνη ἔχει δύο ὑποστάσες. Δραματικὴ καὶ κωμική. Καὶ στὶς δύο ὑποστάσες εἶναι δυνατὴ καὶ δημιουργική. Ὅταν παίζῃ τὴ Νόρα ἢ τὴ Δεσποινίδα Τζούλια εἶναι ὑπέροχη, ὄχι ὡς Νόρα καὶ ὡς Τζούλια, ἀλλὰ ὡς καλλιτέχνιδα, ποὺ περισσότερο ἐκείνη δίνει τὸν τύπο, παρὰ τόνε δανείζεται ἀπὸ τὸ συγγραφέα. Γι' αὐτὸ τολμᾶ νὰ πῇ κανεὶς πὼς ἡ Κυβέλη δὲν εἶναι ἑρμηνεύτρια, ἀλλὰ δημιουργός. Δὲν ξέρω ἂν αὐτὸ εἶναι καλὸ ἢ κακό. Ὅταν πάλι παίζῃ τὸ Τρελοκόριτσο ἢ τὸ Κοριτσάκι εἶναι ἐπίσης ὑπέροχη, ἀλλὰ καὶ ἐδῶ δίνει αὐτὴ τὸν τύπο, τὸν τύπο τῆς Κυβέλης, παρουσιάζει ἔργο δικό της. Μεταμορφώσες πολλὲς δὲν ἔχει, ὅπως ἡ Κοτοπούλη. Ὡς δραματικὴ ἔχει ἀσήμαντες ἀλλοιώσες. Ὅπως στὴ Νόρα βλέπει κανεὶς νὰ πάλλῃ ἡ τέχνη καὶ ἡ ὁμορφιὰ τῆς Κυβέλης, ἔτσι καὶ στὴ Δεσποινίδα Τζούλια καὶ ἔτσι καὶ στὰ ἀφιλολόγητα ἔργα τοῦ Μπερστάϊν, τοῦ Μπαταΐγ, τοῦ Μπισὼν καὶ τῶν ἄλλων ἐκπορνευτῶν τῆς τέχνης. Παντοῦ βλέπει κανεὶς τὸ ἴδιο πρόσωπο νὰ λέγῃ ἄλλα λόγια καὶ νὰ παίζῃ ἄλλο ἱστορικό. Κατὰ βάθος ὅμως εἶναι τὸ ἴδιο. Ἔτσι καὶ ὅταν ἡ θαυμασία καλλιτέχνιδα ὑποκρίνεται τὸ κοριτσάκι ἢ ἄλλο πρόσωπο σὲ καμιὰ κωμωδία. Ὁ τύπος της εἶναι τόσο δυνατὸς καὶ ἡ ὑπόκριση τόσο καλλιτεχνικὴ καὶ μποροῦμε νὰ ποῦμε τόσο ἐγωιστική, ποὺ ἐξουδετερώνεται ὁ χαρακτῆρας τοῦ συγγραφέα, ὁ τέτοιος ἢ τέτοιος.

Μὲ δυὸ λόγια ἡ Κυβέλη σὰν παίζῃ δραματικὰ πρόσωπα, καταρθώνει νὰ τὰ συνδέῃ τὸ ἕνα μὲ τἄλλο σὲ τέτοιο βαθμό, ποὺ νὰ νομίζῃ κανεὶς πὼς ὅλα τὰ πρόσωπα αὐτὰ εἶναι ἕνα, ἀλλὰ βρίσκεται σὲ διάφορες ψυχολογικὲς καταστάσες. Τὸ ἴδιο γίνεται καὶ στὰ κωμικὰ πρόσωπα ἢ τὰ ἐλαφρά. Τώρα τὴν κατάσταση αὐτὴ θὰ τὴν ποῦνε μερικοὶ πὼς εἶναι μειονεκτική. Μπορεῖ καὶ νἆναι. Μὰ ὁ τεχνίτης, συγγραφέας εἶναι ἢ ἠθοποιός, ἢ ζωγράφος, ἢ ὅ,τι ἄλλο, πρέπει νἄχῃ ἐγὼ καὶ τὸ ἐγὼ αὐτὸ νὰ φαίνεται. Ἴσια-ἴσια τὸ ἐγὼ τῆς Κυβέλης φαίνεται παντοῦ. Αὐτὸ τὴν κάνει νὰ μὴν εἶναι ἔξοχη ἀποδότρα τῆς ἰδέας τοῦ συγγραφέα. Νὰ εἶναι ὅμως ἔξοχη ἀναδημιουργὸς τῆς ἰδέας τοῦ συγγραφέα. Καὶ γιὰ νὰ εἶμαι σαφὴς θὰ φέρω ἕνα παράδειγμα. Ἡ Κυβέλη πρόπερσι ἔπαιξε τὴ Τζούλια τοῦ Στρίντμπεργ. Πρὶν πολλὲς φορὲς εἶχα διαβάσει τὸ ἀριστούργημα αὐτό. Καὶ ἡ Τζούλια, ἡ ἡρωΐδα μοῦ κίνησε κάποια ἀπέχθεια, ἕνα συχαμό. Αὐτὸ ἤθελε καὶ ὁ συγγραφέας. Σὰν εἶδα ὅμως τὴν Κυβέλη ὡς Τζούλια, ἔννοιωσα ὅλους διόλου τὸ ἐναντίο. Τὴ συμπάθησα καὶ ἡ ψυχή μου πόνοσε βαθειὰ γιὰ τὸ πλάσμα, ποὺ ἀδικήθηκε. Πῶς γίνηκε αὐτό; Ἡ Κυβέλη ἀναδημιούργησε τὴν Τζούλια, ἔχυσε μέσα της τὴν ὡραία της ψυχή, τὴν ἔπλασε ἀπὸ τὴ σάρκα της. Τὸ ἴδιο γίνηκε καὶ στὸ Τρελλοκόριτσο. Τί εἶναι τὸ Τρελλοκόριτσο! Μιὰ κωμωδία μὲ λίγες ἐξυπνάδες καὶ τίποτα παραπάνω. Τί εἶναι ἡ ἡρωΐδα; Ἕνα τρελλοκόριτσο ποὺ μποροῦσε ἐπιτυχέστατα νὰ τὸ ὑποκριθῇ μιὰ δεύτερης τάξης ἠθοποιός. Ἀλλὰ ἡ δεύτερης τάξης ἠθοποιὸς θὰ μᾶς παρουσίαζε τὸ τρελλοκόριτσο ὅπως τὸ σκέφτηκε ὁ συγγραφέας καὶ θὰ τὸ βλέπαμε κ' ἐμεῖς καὶ θὰ διασκεδάζαμε δυὸ τρεῖς ὧρες καὶ τὴν ἄλλη μέρα θὰ τὸ ξεχνούσαμε. Ἡ Κυβέλη ὅμως δὲν ἔκανε τὸ ἴδιο. Ἐδημιούργησε τὸ

τρελλοκόριτσο, τὸ τελειοποίησε μὲ τὰ σκηνικά της, μὲ τοὺς χρωματισμοὺς τῆς φωνῆς της, τοῦ ἔβαλε τὴ χρυσή της σφραγῖδα. Καὶ γι' αὐτὸ δὲν τὸ ξεχνοῦμε.

Τώρα ἡ Κυβέλη καμιὰ φορά, πολὺ σπάνια, πέφτει ἔξω. Κανένας ἀναμάρτητος. Κι' αὐτὸ γίνεται ὅταν τὸ ἔργο ποὺ παίζει εἶναι ἀνάξιο γιὰ τὴ λεπτή της τέχνη. Ἕνα παράδειγμα. Τὴν περασμένη ἑβδομάδα παίχτηκε ἡ Ἀνάσταση τοῦ Μπατάϊγ — κατακρεούργημα τῆς Ἀνάστασης τοῦ Τολστόη. — Στὴν πρώτη πράξη ἡ Κυβέλη ἔπαιξε πολὺ ἐπιτυχημένα τὸ πρόσωπο τῆς Κατιούσας, τῆς χαριτωμένης Κατιούσας. Ὕστερα ἡ Κατιούσα γίνηκε κοινὴ γυναῖκα καὶ κλείστηκε μέσα στὴ φυλακή. Ἐκεῖ εἶταν τοῦ συχαμοῦ. Ἔπινε τσιγάρο, μπότκα καὶ ἡ παραλυσία ἀφοῦ τῆς πῆρε κάθε ὡραῖο αἴσθημα, ἔκανε τὴ φωνή της βραχνή, ἀπαίσια, σὰν τὴ φωνὴ τῆς Ἄγνωστης. Πολὺ φυσικὸ αὐτό. Καὶ δῶ πολὺ ὡραῖα ἔπαιξε ἡ Κυβέλη, θαυμάσια μπορεῖ νὰ πῇ κανείς. Μᾶς ἐσπάραξε τὴν καρδιά. Σὲ ἄλλη πράξη βλέπουμε τὴν Κατιούσα στὸ θεραπευτήριο ὡς νοσοκόμα. Καὶ ἐδῶ θαυμάσια ἔπαιξε ἡ ἔξοχή μας καλλιτέχνιδα. Ἀλλὰ θαυμάσια, ἂν ἡ πράξη τοῦ θεραπευτήριου δὲν εἶχε καμιὰ σχέση μὲ τὴν πράξη τῆς φυλακῆς. Ἡ νοσοκόμα δὲν εἶταν ἐξέλιξη τῆς φυλακισμένης. Ἡ νοσοκόμα εἶτανε χαριτωμένη, λεπτή, μὲ παρθενικὴ φωνή. Οὔτε ἴχνος παραλυσίας. Ἐξάπαντος ἡ νοσοκόμα δὲν εἶταν ἡ φυλακισμένη Κατιούσα. Γιατὶ πῶς μποροῦσε νὰ εἶναι αὐτή. Σὲ τόσο λίγο διάστημα κατάρρευσε τὸ βρώμικο οἰκοδόμημα τῆς δυστυχισμένης, σὲ τόσο λίγο διάστημα ξέχασε τὶς συνήθειες της, τὸ τσιγάρο, τὴ μπότκα καὶ ἡ φωνή της καθάρισε, γίνηκε τόσο καθαρή, σὰν τὴ φωνὴ τῆς ὑπηρέτριας Κατιούσας ποὺ εἶταν δεκαεφτὰ χρονῶ; Ἕνα τέτοιο πρᾶμα δὲν μποροῦσε νὰ γίνῃ. Ἀλλ' ὅταν ἡ Κυβέλη ἀναγκάζεται νὰ παίζῃ κολοκυθένια ἔργα, γιατὶ ἔτσι τὸ θέλει τὸ πολὺ κοινό, ἑπόμενο εἶναι πὼς θὰ παθαίνῃ κάπου - κάπου ἡ λεπτομορφωμένη της τέχνη, ποὺ ὅσον πάει χαρακτηρίζεται περισσότερο καὶ τελειοποιεῖται.

Ὁ Θεατρικός.

ΙΔΙΚΑ ΜΑΣ ΚΑΙ ΞΕΝΑ

ΑΝΑΜΝΗΣΕΣ ΑΠΟ ΤΟ ΓΚΑΙΤΕ

Μὲ τὸν τίτλο ***Στὴ σκιὰ τῶν Τιτάνων*** ἡ κυρία Λίλυ Μπράουν ἐξέδωκεν ἕνα βιβλίο ποὺ περιέχει ἀναμνήσες τῆς γιαγιᾶς της, τῆς κοντέσσας Παπεγχάϊμ, σχετικὲς μὲ τὸ Γκαῖτε. Μέσα στὶς ἀναμνήσες αὐτές, ποὺ ἐκίνησαν τὸ γενικὸ ἐνδιαφέρον στὴ Γερμανία, ἀναφέρονται διάφορα χαριτωμένα ἀνέκδοτα, σχετικὰ μὲ τὸν ὀλύμπιο ἡμίθεο τοῦ Βάϊμαρ, ποὺ μὲ ὅλη τὴ σοβαρότητα τῶν ὀγδόντα του χρόνων διατηροῦσε ἀκέρια τὴ γαλήνη καὶ τὴν ποίηση τῆς ἐκλεκτῆς του ψυχῆς.

Ἀναφέρουμε, γιὰ τοὺς ἀνάγνῶστες μας, ἕνα-δυὸ ἀπὸ αὐτά.

Σὲ μιὰ γιορτὴ τοῦ Γκαῖτε ἡ κοντέσσα—εἶτανε τότε μικρὴ καὶ φιλενάδα τῆς ἐγγονῆς τοῦ ποιητῆ—τοῦ ἔστειλε δῶρο ἕνα ζευγάρι κεντητὲς παντοῦφλες. Ὕστερ' ἀπὸ μιὰ ὥρα πῆρε τὴν ἑξῆς ἀπάντηση ἀπὸ τὸν Γκαῖτε:

«Ξέρουμε πὼς ὑπάρχει ἔθιμο νὰ φιλοῦν μ' εὐλάβεια τὸ σανδάλιο τοῦ Ἁγ. Πέτρου. Μὰ σὲ ποιὸν συνέβηκέ ποτέ, στὸ τέλος μάλιστα τῆς ζωῆς του, νὰ φιλῇ θερμὰ τὴν ἴδια του τὴν παντούφλα; Δίχως ἄλλο, θὰ συλλογίζεται τὸ ἀγαπητὸ χεράκι ποὺ ἔκαμε τὸ κέντημα βελονιὰ βελονιά.

»28 Αὐγούστου 1831

»Ὁ γεροντότερος ἀπὸ τοὺς λατρευτές σας

»*Ι. Β. Γκαῖτε*».

Μιὰν ἄλλη φορὰ μερικὰ κορίτσια τοῦ κύκλου τους μπῆκαν πεταχτὰ στὸ σπίτι τοῦ ποιητῆ, βαστῶντας ἀγκαλιὲς λουλούδια. Μὲ τὴ δύναμη ποῦμπαιναν, ἔσπασαν ἕνα μικρὸ ἀγαλματάκι τῆς Ἀφροδίτης. Χλώμιασαν ἀπὸ τὸν τρόμο τους νομίζοντας πὼς ὁ Γκαῖτε θὰ τὶς μάλλωνε, καὶ ἡ ἔνοχος ἄρχισε νὰ κλαίῃ. Μὰ ὁ μεγάλος γέρος γαλήνιος καὶ γελαστὸς εἶπε. «Γιατὶ νὰ κλαῖτε μιὰ πεθαμένη Ἀφροδίτη, ἀφοῦ ὑπάρχουν τόσες ζωντανές;»

Ἀλλ' ἡ πιὸ γλυκειὰ καὶ ἀξέχαστη ἀνάμνηση τῆς κοντέσσας εἶναι ὅταν μιὰ μέρα ἀνοιξιάτικη, ὕστερα ἀπὸ ἕναν θαυμάσιο περίπατο μαζὶ μὲ τὸν ἔνδοξο καὶ σεβαστό της φίλο, ἔμεινε στὸ τραπέζι του καὶ μετὰ τὸ φαγί, ὁ Γκαῖτε ἄρχισε νὰ μιλῇ γιὰ τὸ ἔργο του καὶ νὰ διαβάζῃ κομμάτια ἀπ' τὸ ***Δεύτερο Φάουστ*** ποὺ ἐδούλευε τότε. «Ποτὲ δὲ θὰ ξεχάσω, λέγει ἡ κοντέσσα, τὴν ἀπόλαψη αὐτή. Θὰ ἤθελα νὰ μὴν ξεκολλοῦσα ποτὲ ἀπὸ κοντά του, νὰ ἀκούω αἰώνια τὴν ἀπαγγελία του καὶ τὴ συνομιλία του. Ἅμα ἤθελα νὰ φύγω, ἐφίλησα μὲ σέβας καὶ μὲ ταραχὴ τὸ χέρι τοῦ ποιητῆ. Αὐτός, ἐννόησε τὴ συγκίνηση μου καὶ μοῦ εἶπε ξεπροβοδῶντας με· «Ναί, παιδί μου, ἔβαλα πολλὰ μυστηριώδη πράγματα ἐδῶ μέσα!»

ΤΟ ΕΝΘΥΜΙΟ ΓΙΑ ΤΟ ΡΙΣΠΕΝ

Διαβάσαμε στὶς ἐφημερίδες πὼς μία δεσποινίδα, ἡ Ἀντιγόνη Ζωηροῦ, ἔκαμε ἔκκληση στὶς Ἑλληνίδες γυναίκες νὰ προσφέρουν ἕνα ποσὸ γιὰ νὰ ἀγοραστῇ ἕνα ἐνθύμιο γιὰ τὸ Γάλλο ποιητὴ καὶ ἀκαδημαϊκὸ Ζὰν Ρισπέν. Τὸ ἐνθύμιο αὐτὸ προσθέτει ἡ ἔκκληση, θὰ ποζαριστῇ σὲ μιὰ βιτρίνα τοῦ Πέραν καὶ τὰ ὀνόματα τῶν κυριῶν, ποὺ θὰ προσφέρουν τὸν ὀβολό τους, θὰ δημοσιευτοῦν. Πολὺ καλά. Εἶναι ὡραῖο πρᾶμα νὰ δείχτουν οἱ γυναίκες μας πὼς ἀγαποῦν τὰ γράμματα καὶ ἐκτιμοῦν τοὺς τιμημένους συγγραφεῖς. Μὰ οἱ συγγραφεῖς

αὐτοί, εἴμαστε τῆς γνώμης, πὼς πρέπει μὰ ἐκτιμοῦνται ἀπ' εὐθείας καὶ ὄχι *διὰ μέσου ἄλλου*. Καὶ γι' αὐτὸ ἴσια-ἴσια ρωτοῦμε. Οἱ Ἑλληνίδες γυναίκες μας,πὸυ θὰ ἀγοράσουν τὸ ἐνθύμιο τοῦ Ζὰν Ρισπέν, ξεύρουν τί πρᾶμα εἶναι ὁ Ζὰν Ρισπέν; Ἔχουνε νοιώσει κάποια του ἐπίδραση; Γνωρίζουν τὸ ἔργο του, ἔστω καὶ ἄκρες μέσες; Οἱ κυρίες αὐτὲς ἀγαποῦν τὰ γράμματα, πὸυ καλοῦνται νὰ βραβέψουν; Ἂν τὰ ἀγαποῦσαν καὶ ἐκτιμοῦσαν τοὺς τιμημένους συγγραφεῖς, γιατὶ δὲν ἔδιναν τότε ἕνα ἐνθύμιο καὶ στὸ Μαλακάση, πὸυ μᾶς ἦρθε πρὶν κάμποσους μῆνες; Μήπως δὲν εἶταν ἄξιος γιὰ νὰ βραβευτῇ ἢ γιατὶ εἶταν Ἕλληνας;

Αὐτὸ μᾶς κάνει νὰ κάνουμε μερικὲς σκέψεις, πὸυ δὲν τιμοῦνε διόλου τὶς Ἑλληνίδες γυναίκες καὶ μάλιστα ἐκείνη πὸυ εἶχε τὴν πρωτοβουλία. Σκεφτούμαστε πὼς τὸ νὰ θέλουμε νὰ προσφέρουμε ἕνα ἐνθύμιο στὸ Ζὰν Ρισπέν, πὸυ δὲν τὸν ξέρουμε, πὸυ δὲν τόνε νοιώθουμε καὶ δὲν αἰστανθήκαμε καμιά του εὐεργετικὴ ἐπίδραση, τὸ κάνουμε γιὰ ρεκλάμα καὶ μόνο γιὰ ρεκλάμα. Τὴ σκέψη αὐτὴ τὴν ἐπιβεβαιώνει καὶ τὸ μέρος ἐκεῖνο τῆς ἔκκλησης, πὸυ ἀφελέστατα λέγει, πὼς τὸ ἀντικείμενο πὸυ θὰ δοθῇ στὸ Ρισπὲν γιὰ ἐνθύμιο ,θὰ ποζαριστῇ σὲ μιὰ βιτρίνα τοῦ Πέρα καὶ πὼς τὰ ὀνόματα τῶν κυριῶν, πὸυ θὰ τ' ἀγοράσουνε θὰ δημοσιευτοῦνε στὶς ἐφημερίδες.

ΜΙΑ ΣΥΜΠΤΩΣΗ

Ὁ κ. Ἠλ. Π. Βουτιερίδης δημοσιεύει στὰ «Χρονικὰ» τῆς Ἀθήνας τὸ παρακάτω κομμάτι γιὰ τοὺς νέους ποιητὲς. Τὸ ἀναδημοσιεύουμε ἐδῶ, γιατὶ τυχαίνει νὰ ταιριάζῃ πολὺ μὲ τὶς ἰδέες τοῦ συνεργάτη μας κ. Ν. Σαντοριναίου, στὸ ἴδιο ζήτημα, πὸυ τὶς δημοσιεύσαμε στὸ περασμένο φύλλο μὲ τὸν τίτλο *Λαγνοποιητικὴ Σχολή*.

«Κάποιον φαινόμενον, τὸ ὁποῖον παρουσιάζεται εἰς τὴν ποίησιν μερικῶν νέων ποιητῶν μας, ἀξίζει νὰ μᾶς κινήσῃ γενικώτερον τὴν προσοχήν. Διὰ νὰ ἐξηγηθῶ καλήτερον περὶ τίνος πρόκειται πρέπει νὰ δώσω μίαν ὀνομασίαν εἰς τὸ φαινόμενον αὐτό. Τὸ ὀνομάζω λοιπόν: *ἡδονισμόν*.

«Ἴσως ἐχρειάζετο λέξις παραστατικωτέρα· ἀλλ' ἂς ἀρκεσθῶμεν εἰς αὐτήν. Σημασίαν ἔχει τὸ πρᾶγμα καὶ ὄχι ὁ ὁρισμός του. Δημιουργοὶ τοῦ φαινομένου αὐτοῦ ἢ τοῦ πράγματος εἰς τὴν σύγχρονον ἑλλ ποίησιν εἶναι μερικοὶ νέοι ποιηταί μας, οἱ ὁποῖοι εἰς τὴν ποίησίν των δὲν κάμνουν τίποτε ἄλλο, παρὰ νὰ ὑμνοῦν τὴν ἡδονήν, πὸυ παρέχει εἰς αὐτοὺς τὸ κορμὶ τῆς φανταστικῆς ἢ πραγματικῆς ἐρωμένης των. Τώρα τελευταῖα μάλιστα τὸ φαινόμενον τοῦτο τοῦ ἡδονισμοῦ εἰς τὴν ποίησιν ἔγινε τῆς μόδας διὰ μερικοὺς νέους καὶ δι' αὐτὸ τὸ μόνο θέμα πὸυ τοὺς ἀπασχολεῖ εἰς τὴν ποίησίν των εἶναι ἡ ἐξωτερίκευσις ἑνὸς εἴδους λαγνείας, πὸυ τοὺς κατέχει διαρκῶς. Ὅλη ἡ ζωὴ πὸυ θριαμβεύει καὶ φωνάζει γύρω των, πὸυ ξεχύνεται εἰς μυρίας ἐκδηλώσεις, πὸυ δημιουργεῖ διαρκῶς, ἡ πάλη τῶν ἰδεῶν, οἱ ἀγῶνες τοῦ νοῦ καὶ τῆς σκέψεως δὲν λέγουν εἰς αὐτοὺς τίποτε, δὲν ὑπάρχουν δι' αὐτούς. Ἡ μόνη καὶ μία πηγὴ τοῦ ποιητικοῦ των αἰσθήματος εἶναι ἡ λατρεία τῆς σαρκός· ὄχι ἡ λατρεία ἐκείνη, πὸυ γεννᾷ τὸν ὕμνον εἰς τὴν ὑγείαν, εἰς τὴν δύναμιν τῆς ζωῆς, εἰς τὴν ὡραιότητα τῆς ἁρμονίας, πὸυ ἠμπορεῖ νὰ δώσῃ ὅλην τὴν ἰδέα τῆς ζωῆς, καὶ τῆς φύσεως ἀκόμη, ἀλλ' ἡ λατρεία, πὸυ γεννᾷ τὴν λαγνείαν».

ΛΑΟΣ ΚΑΙ ΜΑΛΛΙΑΡΟΙ

Μᾶς στείλανε τὸ παρακάτω γραμμα, πὸυ τὸ δημοσιεύουμε ἐπίτηδες, γιὰ νὰ ἀποδείξουμε σὲ ποιὰ κατάσταση ἔχουνε φέρει τὸ λαό μας οἱ λαοπλάνοι ὑποστηριχτὲς τῆς καθαρεύουσας καὶ ποιὰ μέσα μεταχειριστήκανε γιὰ νὰ ἐμποδίσουν τὴν πρόοδο τῆς ὡραίας μας δημοτικῆς γλώσσας.

Διατηροῦμε τὴν ὀρθογραφία.

Σκεπαστῷ τῇ 29 Λύγούστου 1911

Εἰς Κων]πολιν

Ἀγαπητέ μου υἱὲ Ἰωσὴφ

Ὁλόκληρον ἔτος παρίλθε καὶ οὐδεμίαν ἐπιστολίν σου ἐλάβαμεν καὶ δὲν ὑμπορῶ νὰ σὲ παραστήσω τὴν λύπιν μου μανθάνω ὅτι ἄφησες τὴν ὑπὲρ Χριστοῦ θρισκείαν καὶ ἀκολουθῆς τὴν μαλιαρικὴν γλώσαν ὅπως ἐκείρυξες λόγον ἐναντίον τῆς θρησκείας μας εἰς τὸν Κωντσὲ καὶ σὲ ἔπαυσαν καὶ πολὺ σὲ παρακαλῶ παιδί μου νὰ συμαζευθῆς καὶ νὰ κόψις καὶ αὐτὰ τὰ μαλιά σου φθάνη πιὰ τοὺς μουστέδες ποῦ μοῦ φέρουν ἡ πολίται καὶ μὲ συγχέρονται ποῦ μετὰ ἕνα χρόνον θὰ μὲ ἔλθῃς μὲ τῆς πλεξοῦδες μόνον νὰ προσπαθίσης νὰ περάσης σὲ κανένα καλὸν σχολίον καὶ νὰ ἀφήσης μαλιαρικὴν καὶ νὰ ἀκολουθίσης τὴν ἐλλινηκὴν γλώσαν νὰ ἰδούμε καὶ ἐμὶς μίαν ἡμέραν διάφορον.

Ταύτα ἐν βία γράφω καὶ σὲ ασπάζομαι

ἡ μήτηρ σου Αννέτα.

ΜΙΑ ΔΙΑΛΕΞΗΣ

Τὴν προπερασμένη Κυριακὴ μίλησε στὴν Ἑλλ. Λέσχη τοῦ Κατίκιοῖ, ἡ διευθύντρια τοῦ παρθεναγωγείου δεσποινίδα Ὑπατία Ἀδαμαντιάδου. Τὸ θέμα τῆς λογίας Δας εἴτανε: «Λίγη αἰσιοδοξία» πὸυ τὸ διαπραγματεύτηκε μὲ στωμυλία, μὲ χάρη καὶ μὲ βαθύτητα τόση, πὸυ τὴ θαύμασε τὸ ἐκλεχτό της ἀκροατήριο.

Τὰ Χρονικὰ πὸυ τιμήθηκαν πολλὲς φορὲς μὲ τὴ συνεργασία της τὴ συγχαίρουνται.

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ

Τυπώθηκαν τὰ «Βραδινὰ Τραγούδια» τοῦ Α. Ἀκροθαλασσίτη καὶ πουλιοῦνται στὸ γραφεῖο πέντε γρ.

— Ἐπίσης τυπώθηκαν τὰ «Ἀραχνοκεντημένα» συλλογὴ ἀπὸ διηγήματα τοῦ Πέτρου Νεβάδα. Πουλιοῦνται στὸ γραφεῖο μας πέντε γρ.

— Τὸ τυπογραφεῖο Κασιμάκη τῆς Ἀλεξάντρας τύπωσε τὶς «Ἱστορίες τοῦ πελάγου καὶ τῆς ἀκρογιαλιᾶς» τοῦ Ν. Σαντοριναίου. Μερικὰ ἀπὸ τὰ διηγήματα αὐτὰ δημοσιεύτηκαν ἄλλοτε στὰ «Χρονικά».

Καὶ γιὰ τ τρία αὐτὰ βιβλία θὰ ποῦμε τὴ γνώμη μας σὲ ἄλλο φύλλο.

ΑΙ ΛΑΧΕΙΟΦΟΡΟΙ ΟΜΟΛΟΓΙΑΙ

ΤΗΣ

ΚΤΗΜΑΤΙΚΗΣ ΠΙΣΤΕΩΣ ΟΛΛΑΝΔΙΑΣ

ΔΑΝΕΙΟΥ 1904

Εἶναι αἱ ἀσφαλέστεραι, αἱ καλλίτεραι, αἱ συμφερώτεραι ὅλων.

Πωλοῦνται ὑπὸ τῆς Λαϊκῆς Ὀθωμανικῆς Πιστώσεως.

Τιμὴ 2 Λ. Τουρκίας.

Χουριὲτ Χάν, 13—15, Κωνσταντινούπολις.

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ **Α. ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ**

Τύποις Ρ. ΣΑΚΑΓΙΑΝ